

מהמונות, והמונות 'מהצמח, והצמח' (כ"ל מהצמחים, והצמחים) כמו שאמרנו מכת 'זרעי' (כ"ל זרע), והמים אשר ישנתנו לדומה 'עצם' (כ"ל אינו) להם בעור מהשמש והאוויר והארץ, 'ועוד' (כ"ל אמת) שלכל הכוכבים וטצבי הנגללים רושם ועזר בו. הנה זה הספק ביסודות על דעתם. ואולם על דעת התורה הנה האל ברא העולם כמו שהוא, ובעלי חיים שלו צמחיו מצויירים, ולא יצטרך "אליהם אמצעים והרכבת מורכביות" (כ"ל להקדים מצועים ולהרכיב הרכבות), ובהודות בהודש "קל" (כ"ל הוקל, וכו"ל יקל) כל קשה "והתישר" (כ"ל ויתישר) כל מעקש, כשידומה מזה העולם שהוא לא היה 'עוד' (כ"ל ואחר כן) היה בחפץ האל בעת שרצה ואיך שרצה, לא 'תצמער' (כ"ל תיעב) כהקירה איך התהוו הגשמיים ואיך נקשרו בהם הגופשות, ולא תתרחק נפשך מקבול הרקיע והמים אשר מעל 'לשמים' (כ"ל לרקיע), והשדים אשר

קול יהודה

אוצר נחמד

אולכט: ההמונות. מאין בוא, האמר כסם מהלמח ביואל מן הכדמס: והצמח. כוס מאין בוא: כמו שאמרנו. לדעת העלמיים קדמות מכת זרעי והמים וכו' מלמח שלפניו ושלפניו מלפניו פניו עד אין הצלית, וא"כ אין מלמח אף כוא מורכב מעולם מלכרנט יסודות רק מכת זרעי שלפניו, והמים שמנועים עליו מן המער משהניס לנגח למח: בעזר מהשמש והאוויר והארץ. אלו אינם רק עוזרים לו, ומאין ממא מעולם שורככ איזכ גוף מלכרנט יסודות: ועוד שלכל הכוכבים וכו' רושם ועזר בו. שאף מלכרנט כוסיס כמו האויר והמים והאש, ונלמח מלכרנט לאלו לנד יסודות שאף הם אינם רק עזר: ואולם על דעת התורה וכו'. ושמא האמר נבי שלדעתם אין מקום לנחמה זו, עס כל זכ לדעת מלמיני הכדמס יש פנים לו. ע"ז אמר שלדעת הכדמס פשיטת שאין נזכר לכל זה, שקר כדא כלל העולם ומולאו אלו שחא: ובעלי חיים וצמחיו מצויירים. כלומר כל אחד זרעו וכו' להוליד כדומת וזה ככה אלטי שאין השכל יכול להשיג: ולא יצטרך איהם אמצעים. ומלמח מודע שמעשה ה' הוא מה לנו להתקטת כידד כדאל ולכדוה יסודות והרכבות שיהיו ממולעים לכדדלות אלו הכדיות: ובהודות החדוש קל כל קשה. כדו כל הקדיות שזכר עד כס על כוית הלמח ועל הלקיו ככדדדס אחר ככדדדס מאין בוא, כי מי בא כדור ה' לידע על מה אדדדדס הטונט: בעת שרצה ואיך שרצה. כיוון שחסיך מעליך האמת קדמות ומודע ששכל כדוא בעת כדדדס מלמח לכדדדס אלוהי ק, שדס ככדככ ככדדדו איך שאלה, אחר שלמח עבותות הפילוסופים האמתיים ככדכ כדעוד על ידדו כי אלוהי למח לכל דבר פסח מלך הקדוסי, ככלו לכס נחמח אף מולאו הכדדו אולמס ולכדדס: והשדים. ענין השדים ומעשיהם הכדדס כדדדו

הצמחים כמו שאמרנו וכו'. הוא דברו למעלה בלמרו האמר שהשגנו המים והלחץ בהשקפהם והכנסם בחמר הלמח, ולאויר ולהחיותה השמש עזר כדויה כדדדו הכדיות, לא כנשם אש ולא כנשם אויר, ע"כ. ומעין זה כדדדדו סי' כ"ג על נגדדו הכדע אשר יכול כלדך וכוא משהניס ומתהלך כדדדו, אל הכדך ואל המים ואל הכזב, ולא ישאר לו שום רושם מוהמ כפי מה שדדדדו למכדו חלוו, והכס הוא אשר כדדדו הכדך והמים אלו טעמם ומעמיקם מודדדו אחר מודדדו עד שהקיו היסודות ומשיכס אל דדדו עלמח, ע"כ: לדדדדו עצם לדח. ככלו אחר למח שכדו דדדו כדמלומו להס. ולכדדדו שהקדדס מוהוכח, ורלוי שדדדו לעלס דדדו להס: ועוד וכו'. לפי שזכר השמש מכלל העוזרים כדויה, כן יחשבו שחא לכדו יכיה לו מן העליונים עזר כזכ, הוולג כדדו שנס לכל הכוכבים ומלמי הנגללים רושם ועזר בו, ר"ל כדדדו הכדו שקדס זכרו. וכעין מה שחכר כדדדו סימן כן כדמרו על סר הכדס מולד מלמח וכו' עד אמרו עס כדוה הנגללים והמולות וכו': הנה זה הכדפ כביסודות על דעתם ואולם על דעת הדתות וכו'. נד עלק על רלשך מכה הכדנה כדדדדדו כי לחמס כד כל הכדפ כדו מעלטי כדדו משני לדדדס. האמר בלמרו שהשקופים קדמו כדדדדו למורכבים מהס, ומלך זה נלדק כדדדו שמן ארכנת היסודות בעת ילדדו עס היח שממככה הויהן אחר כן על הכדך האמר שהלדס ממהוה מרעוד ודס וכו'. והשני בלמרו שאין שם פשוטים יהיה להס דין

קדמה כדדדדדו מהס אפילו בעת הכדדדו, כי הכל כדדדו כדדדו וזכרו ואין עס נזכר להחמגות ולהרכבס מן היסודות הפשוטים. והכס הדך כדדדו כדדדו, ויחמח כדדדדו השני ידו כי אוהו רלמ לדיק לפניו כמו שזכרנו: כמו שהוכח סי' ז' מלמח המתפלספים: מצויירים. כדדדו וקוממס וזכרמס: כי לחמס הכדדו כדדדו כדדדו כדדדו על דד החיוב והולכים כדדדדו, כס לדיכיס לכך כדו למולו כדדו חפץ לקדכ הכדור כדדדו אל משפט כדדדו, ולא כן מלמיני הכדדו וכמו שקדס: כשידדדוה מזה העולם וכו'. וקדדו ולא אמרו אחר כן לא הולק כהקדדו וכו', כי הנה נכס החלמין לומר כל אשר כדדו ה' עשה כדדדו וכדדו ולא חכדק כל נדלוה וזכרוה כדדו אשר עליכס היה רוב הכמת הפילוסופים רוב כדדו, וכדדדוה דעת הכדדו מלכוד: ולא תתרחק נפשך מקבול הרקיע וכו'. כלמרו כדדדו סימן כ"ה ואחריו המים אשר מעל לרקיע לל השנימח הקסח הפילוסופים על כן לא הודו כדס: מעל לשמים. עס היח כדדדוה אחרת מעל

אשר יזכירום רבותינו, והספורים המקוים מן ימות המשיח ותחיית המתים והעולם הבא, ומה צרכנו אל זאת התחבולה בהשארות הנפש אתר כלות הנוף, והמסופר הצורך

אוצר נחמד

קול יהודה

חז"ל, כמו דביש בנרות וכדמה מקומות מהש"ע (ש"ק י'): ומה צרכנו אל זאת התחבולה וכו'. ומה לנו לחזוב לנו נרות גזרות ולקנש המנוונות דביש כ"ד היום השאלות הנפש אתר כלות הנוף, כי מי ימלא את מעשי ס' ויעשה בחקירה אנושים

לרקיע כלשון הכתוב, מכל מקום אפשר לתת פעם לשבח לנכותה, כי במלכות מתענת שנה את לשון הכורז על השמים העליונים ממש, אשר לא הכורז הפילוסופים הכללי מודים שיהיו שם מים, וכמו שקדם אמרו כי לא השיגהם הקטנה הפילוסופים וכו': והשדים

וכו'. כחז בעל נוח שלום מאמר ב' סימן א' על מה שאמר רב פ"ק דברכות האו דוחקא דכלה מינייאו היו וכו', אלו המלאכים ודומיהם רבו בנמרץ, וזה נמשך אחר דעה בתיאוח השדים, ואם הפילוסופים יכחישו זה אולם תיאוחם מפורסם בחורה ובדברי רז"ל עם שנהפרסם ונמשך בעולם ונהאחמם אלל החוש. וכבר ידעו מאמר רז"ל שזה דברים ואמרו שדים. ואם הסופר אלנ"ג פירשו על הכמה הכלות ומטענות מהכללים (כ"ל מהגלגלים), ואמר שחכמי קדם קורים אותם מלאכים עפלים מן השמים וקראוה אותם הכורז עפלים, וזה הסכל ר"ה ליתם סבלות מהשנתו הנפסדת לחרה השלימה, ומדוע ולא ישיב אל לבו כי לפי דעתו איך יפול לומר האפלים היו בלרץ בימים ההם, נראה שפכשו אינם בלרץ, אם כן נשתנו סדרי בראשית, אין זה כי אם רוע לב הוחל הסכו, כי לא איש ביונה הוא לעיני דברי רז"ל ולהבין סודות אמריים שכל דבריהם אמת והוא רועה רוח. והאמת שיש לשדים מילוחם, ודבר זה יבטיח עמו העיני, והוא שאכאשר ימלא בטבע מורכב מזה וצורים עליו היסודות הכבדים ועם זה הוקו והתנוו מצו להיות מקבל נפש מדרגת ומשכלה והוא חכם, כן ימלא בטבע מורכב עליו היסודות הנוים מדרג העוים המצוי ימלא ט כחחורה לרע, ואלו הם השדים, שמפני שיסודם הגובר הוא האשיות והאוויריות שהם בקלה האחרון, ראו ליהותם בחלית הכעס והגאווה והקנאה, עד שיגיע ממנה להטיח ולהדיח האדם כפי מה שאפשר, שלחית הפסד אשר לאדם מזה החומר, כן ימשך לאלה הפסד מזה המרס ורוע ורעבם ורחקם מהשני האמתי, ויחיו ויחשך והסכל ורע החטונות, ויהתלפו בנייהם מזה החלפתוים שנוי הכרעה כלוחם ויחר, כמו שימלאש האשיות מזה והכונה בעצמים. ואחרי הודיעך מכות השדים, בנקל הובל לבין מאמר רז"ל ביהם להם שזה דברים. הדע שדעה אלה בימן בתיאוח השדים ואם נעלמו מההוש לא נעדר מתיאוחם בשביל זה, שברי היסודות הקלים לא ישיגים ההוש עם היותם נמלא, ח"ו"א (ברכות א') אלמני מנה רשות לעין לרשות זכו', ע"כ. ומפורסם ענינם אלל רז"ל באמרים בנייהא פ' הלק (דף ק"ב) אין שולאין דבדר שדים שבעה, זכו' ויחי אפילו בחול אכור, אמר רב הונא הלכה כר' יוסי. ואף ר' יוסי לא אמרה אלל משום סנה, כי הא דרב יתחק בר יוסף דליבולע בלרזא וליהעביד ליה יושא ופקע ארזא ופלמיא, ע"כ. ובגישין פרק קורדיוקום (דף ס"ח) על הכחוש בשלמה ומקצות והגרין וכל כלי ברזל לא תשעם בניה בהנחתו, שאל להמנים היכי אעביד, ח"ל זיל אייתי שידא ושיחתי, וכן עשה ושאל מהם על השמיר. ובחולין פרק כל הבשר (דף ק"ה) גבי הכוה שקולתי שיהיה לדו נתיחא דהמרח וכו', עוד שם הכוה שידא דהיה בי דר פפא וכו'. ומכשם אמרים רבים כיואל באלו. ובתשובות הרשב"א סימן ח"ג זכר השוכה הרמב"ן ח"ל מה שהחידו בפ' הלק ללהוש על השדים אין זה אלל ללהוש ולהשיבם ללחא מן האוש כדרך מעשה בן תמליון (מעילת י"ז), ורבי יוסי אומר שמוס לטובם שדאי יזיק אותו כשמוציאין אותו בעל כרנו. ואני תמה כי שטעניו בצירור שמחבג הכידי אלמתי"א לכהו דבריה השדים ומשביעין אותן ומשליחם אותן ומשתמשים בכן בעיני עינים. וסבור אף שיש לומר דמעשה שדים לחדוד ומעשה כשפים לחדוד, כמו שצמרו בלתיים ח"ל מעשה שדים בלתיים אלו מעשה כשפים, ופירש"י ז"ל מעשה כשפים ע"י מלאכי הכלה הם נעשים, והם אשר אכרה חורה, אלל העשה שדים שרי, וזכו דעשה שנתנו בו ועשו בו כמה מעשים, ובודאי פשטי השמועות כך הם, ומעשה דבן החלילן וארנגטון ויוסף שיהי וטאר מעשים בנמרץ ומדרש אגדה כך הם טועים, עכ"ל. ועוד זכר הרמב"ן פ' יהוה אלל אמרו לא יודע כן וכו' והאריך בענינם פ' אחרי מות אלל אמרו ולא יצמחו עוד אלל זכריהם לטעירות וכו', וה"ר שם טוב זכר עינים בכפר האמונות שער ה' פרק א', והרב ז"ל הסדיל בכפר אור ה' מאמר ד' דרוש ו', וההכס ספורנו דבר גס הוא על אודותם בפרשה המכרת והרחיב ביאור עינים ככוונת הכורז, עיינין שמה: והעולם הבא. הוא אללו עולם השפחה, כמו שארזו דבריו ברלשון סימן קכ"ז ובשלישי סימן ל' שמה: ומה צרכנו אל זאת התחבולה וכו'. היא הנזכרת פ' י"ב באמרו ולויר הכוש לזכר למותם לא ויהיה להם ההתדבקות בעצם הזה השכלי וכו', על אמרו מתדבקת בעצם הזה הכבד הנפש בעולם העליון, ע"כ. ואלהנה תמסם אין לנו לבדוה מלגנו שום ההבולה בזה, כי כבר אמר אללנו המסופר הצורך המקובל את היעודים האלו, ר"ל שהיה נפשנו אחר הפרדה נרובה בנרזו הימים בעולם העליון. והבזה ראו יך שהייה היעודים ההם על אמתה עינים בלתי שום הקירה בהם, הן שיהיו רוחניים או שמיים אל הך בחפוש עינים שפסם לקראת נהשים פילוסופיים. ואמר זה כלפי אמרו סימן י"ב וכל מה

הצורך המקובל כבר אמת אצלנו "היעודים, הניהם יהיו רוחניים או נשמיים (כ"ה) החיות הנפש והנה לה שתהיה רוחנית או נשמית), ואם נמשיך דרכי ההניגון לקיים הדעות גם ולבטלם, יכלו החיים בלעדי תולדה, "ומי לנו באמתת (כ"א) ומאין לנו בירור) מה שהביאונו בשחנפש עצם שכלי לא יונבל במקום ולא תשיגהו הויה ולא הפסד, ובמה תוכר נפשי מן נפשך או מן השכל הפועל, ושאר העלות והעלה הראשונה, עוד איך לא יתאחדו נפש אריסטו ונפש אפלטון וידע כל אחד מהם דעת חבירו והאמנתו וסתריו, וכלל הפילוסופים. עוד איך לא ישכילו מושכליהם פתאום כמו שהם אצל האל ואצל השכל הפועל, ואיך תשיגם השכחה, ולמה יצטרכו אל "התבונה (כ"א) המוחשבה) במושכליהם חלק אחר חלק. עוד איך לא יבצא

אוצר נחמד

אנושית: והמסופר הצורך המקובל כבר אמת וכו'. מעשה אין לנו רק לחמו בקבלה האמתית והיא תעמוד לפי במקום הכל: היעודים. הסכמות שהמילטו אומנו נבדלו: הניהם יהיו רוחניים או נשמיים. אין לנו לחקור על ענין כהנש שכרה ועשה אחר מזה גוף, כי לו יתנך לבדו נגלה זה ואין מעשור לפלאו, ויכל סתיו רוחניים ועונש תהיה יהיה לנשמות בלנד כדעת הרמב"ם, או נשמיים, ר"ל להפוך עם הכנש כדעת הרמב"ם, וזוא כ"ח מהלכות קטנה, כתב הרמב"ם ר"ל הוולס כהא אין זו גוף, וכנה עליו הרמב"ם ר"ל דברי האש הזה נעני קרונים למי שאומר אין תחיים המזים לגופות אל נשמות בלנד, וחי רכשי לא היה דעת ח"ל ע"ז וכו': לקיים הדעות גם ולבטלם. אם נסיר לבנו אחר הקריות הקטיות כאלו נפשיהם לכו רייים: ובלו תחיים וכו'. תחיים יכלו נלתי יולד לנו שום דבר אמתי: ומי לנו באמתת מה שהביאונו וכו'. הוא מס שהאר"ן זו כמיון ר"ל לומר מי יעלה אל השנה כאלה: ובמה תוכר נפשי וכו'. מאחר שכלם נאלות ע"י שכל הפועל, מה שכלו ע"י כין נפשי ונפש, מאחר ששניהם תמקום אחד יאלו: או מן השכל הפועל ושאר העלות והעלה הראשונה. מה שכלו יז לא להכדיל כין שכל הפועל ובאר העלות או העלה ראשונה: לא יתאחדו. יהיו לאחד נפש אריסטו ואפלטון שניהם פילוסופים גדולים, ובדין שידע האחד מה שכל תמיו: ובלל הפילוסופים. קושיא זו קשה על כלל הפילוסופים: ועוד איך לא ישכילו וכו'. מלא שמהאריסם שהנירו שכלם אל הפועל כדיון הוא ששיעלו הכל כרגע כלא עיון: אחר התבונה. לומר בלמוד ההכמות וכדור הקדמות ויבטע אשם יגיבול אל אחז מופת אמתי בתק אחר חלק, כיוס מעט ולמחר מעט: עוד איך לא יבצא הפילוסוף

קול יהודה

עני זורה שכלית בעלמותו הגה הוא עלם בלתי מהנשם וכו'. או יתבאר אמרו הנידים נקשר עם היעודים, וכאלו אמר היעודים אשר הניחם, כי כן מנהג השגון להפשיס מלה אשר, וכן מלאה אחר כי בנכוחה. אלא שגלה על הפירות הרשקון מה שמלאה ב"ח המורות אמרו היעודים הניחם וכו', כתוב לאמר החיות הכנש והנה לה שהיה רוחנית או נשמית, והכונה מבוארת. ולענין היעודים הכנשי עיון מה שכתב הרב ר' הסדאי כספר אור ה' (מתאמר ג' כלל ב'): לקיים הדעות גם ולבטלם. ר"ל לשלם ולתקן בין ובלו כדרך הממוכמים להעמיד הדבר על כונו: בלעדי תולדה. ר"ל לל הוטי, כלשון המוכר כרביעי ירש עיון כ"ג: ומי לנו באמתת וכו'. ר"ל מי משלנו ישיג ויבא אל מדנת ההנשם הזוא: כזה שהביאונו וכו'. הוא מה שהאר"ן נענינו ס' י"ב: ובמה תוכר נפשי וכו'. ר"ל חזירה דבר יונה הסכדל בין נפש לנפש: או מן השכל הפועל וכו'. כלמרו סימן י"ב וידעת האנושות והאלהות כתבואר עמה: עוד איך לא יתאחדו וכו'. גם זו מקירה מיעטת מאד לחקור לעמר הואיל ונפש כל אחד מהם שהדנקה שהשכלתה עם השכל הפועל, ככמיון י"ב זמנו שקדש עם הפילוסוף בראשון סימן ח' בלמרו, וזה נפש בחיים מפני ששנ ככה הרמם ואסקלביים ושקראט ואפלטון ואריסטו, כי הוא וכל מי שגלה אל מדנתה והשכל הפועל דבר אחד עומד לעד, ע"כ. איך בלמרו לא יראה כל אחד מהם האור הגזו צנכס הפועל, ובמה זה יבאר מהם אשר זמנו הכרייהם לנשות. והנה בלמרו דעת, רמז אל מה שיקיימהו כיון אל מה שיקיימהו אמונה אומן עם בזולת מופה, וכמו שביארנו בראשון ס' ח' והלכו וסתריו, על סודות גזמות כקרב איש ולב עמוק: ובלל הדעות שכלל הפועל לפי דעתם כלמור: עוד איך לא ישכילו וכו'. הגונה הפילוסופים, כי לכלם הדעות שכלל הפועל להאיל ונש הם שכל שגם זו מקירה מיעטת אה בעליה לתם סבה איך פהאוס להתה לא ישכילו מושכליהם, הואיל ונש הם שכל כמו האל והשכל הפועל, וכל שכן בההדקס זו כמו שזכרנו. ואל אשר זה היה יתנך ג"כ ענין הספקות במה שאמר אחר השיגם השכחה ולמה יצטרכו אל התבונה וכו'. סביה רלוי הויהם משכילים הדברים לעמר ולא יצטרכו להשטעט במחשבת בניהם ולהנגלל מדבר לדבר עד בואם אל קיה ההשכלה. והיה זה רלוי גם מטעם אחר, והוא להיות פועלה השכל בזולת כלי נשמי, ולענין הכפחה היה גם כן שלא תשיגהו מד ששכל כפעל הוא זורה המושכלות המופשטות כלמור: עוד איך לא יבצא וכו'. מקום העיון הזה ג"כ הוא מד ההדקב בשכל הפועל כאשר הוגה. ואל"כ איך לא תשכילו נכשו בנשם הסימה וכשהכר וכו',

ימצא הפילוסוף "עצמו (כ"א את נפשו) כאשר יישן וכשנשאתר וכשהניע לו בראשם, כלומר מורסא במוח, וכשמציאה אותו הכאה במוחו, וכשיוקין ויבלה, ומה אשר נגז' (כ"א ומה היא הקורה) על מי שהניע "לקצה מחכמת (כ"א אל תכלית חכמת) הפילוסופיא, וקרהו לבלול שחורי או בראש"ם ושכה כל חכמתו, האם "אין זה הוא בעינו (כ"א הוא החכם בעצמו), או נאמר שהוא זולתו. עוד נניח שהבריא מחליז בתדרגת, וקבל עליו להתלמד מראש והזקין ולא ישיג המדע הראשון, האם ישונו (כ"א התהיינה) לו שתי נפשות נבדלות, "אחת משתיהן בלעדי האחרת (כ"א האחת פועלת מהשנית). עוד נניח שנשתנה מזנו אל אהבת התנכרות והתאוות, הנאמר

כי

אוצר נדמד

קול יהודה

הפילוסוף עצמו כאשר יישן. כלומר הנה כפת הטיה אין לפי יודע גלוס, ואלה עתה כפשוטו של אדם הוא כפשוטו ויחא לא תנוע ולא הישן לכל, וכן כשמתכר לבו לו עמו: בראש"ם וכו'. שאל ישינו ערוף הדעת ממחמת הפסד המוח שהוא חלק הגוף, האל נפשו אין לה דבקות עם גשמיית: ומה אשר נגזר וכו'. כלומר ומה האמר באלו הוא שכבר נתפסק ואלה" שכה לו המחש, כנאמר שאין זה אלוש שיהי קודם וכו' איש אחר: האם ישונו לו שתי נפשות נבדלות. האלה בערך המדע הראשון כרכ, והכתיב בערך המדע השני הסתווה

ומה הוא שימנעוהו בכל אלה מפעולת השכלו, האל ושלנו דבק בשכל הפועל כמדובר, וגם לסבה היות פעולת השכל בזולה עלי גשמי כמו שקדם: וכזה אשר נגזר וכו'. פירושו כנאמרו בל"א ומה הוא האל קודם וכו'. והנה זהו אישך היתה בדרך נפש הפילוסוף דבתי צמושלכות כלם בגייעה אל קצה החכמה הפילוסופית ודבקה בשכל הפועל והרי היא נבדלת מכלי גשמי כאמור, ואיך היתה לשמה כרגע, כי מ"ז כלזול שחורי ובראש"ם, ר"ל פירוף מהמה מדה שמוטרת או מהמת חולי מורסא צמוח כמו שקדם יסכה כל

חכמתו, כי עשה העשה לה כפטיס ופטרף עודנו צה ואוינה, כי הא דרכ יוסף הלם אייקר ליה תלמודים. ולרבי גם כן קרה מקרהו, כמו שספרו ז"ל בנדרים פ' אין בין המודר, וענין הא שפסיד גלאמיס על אוחס פשוח עלו תלמודי מפני הליים ונאנר יד שכהסם עליהם עד בלי השאיר צבזנוס שום רושם איך נקרא שמוסם ענין אדמוס, גם כשם סודיוד"ל כ"א הודיע, כי מהותם ה' היתה צמננה לשוכי אקני", וקפס במלטיס אכד זכרס המה, כי שכוו הראשונת לנמרי, וקף עמסם וקרוביהם לא זכרו. והנה איש אשר אלס לו מה נאמר על אדמוסי, האם השכל שיהי בו קודם לכן הוא עמלו הממלא בו לפע עשה, או שנאמר שמוס שלחו, והואל ונשתנה ענין השכלו הקודמת, שסם היה הראשון היה משכיל כהכלה: עוד נניח שהבריא וכו'. והרי זו סר מניעו הכלבו הראשון וקבל להמלמד מההלה, כי הראשונת צמנו, ועד השדע הראשון לא צה, כי לא יכול להחזיר עמדת השנותי ליושנה, האם ישונו לו כשהבריא שתי נפשות, האחת מהן מלאה לה חכמה כמבראשונה אש"ש שאוינה זוכרה, והאחה אשר בה יתלמד מראש, כי אותה שיהיה לו צעת הלח סיכה שמוטרת וקנה שום אחת מאלו. או נאמר של כיון באמרו ישונו על טוב חליו שתי נפשות אחרות שסם הראשונה, רק עינו מן הלשון הראשית ברשון סימן מ"ז, והיה יצורו שפחה היות לו קודם לו צעת אחת מיוחדת, ויהיו אחר כך להיות בו שתיס נבדלות זו מזה. ולא שן מנין אל אשר לפיך מדי אמרו עוד איך לא יתאחדו נפש אריסטו ונפש אפלטון וכו' וכל הנמשך מדבריו עד הנה, הנחין והדע כי כל אלו כספקות ישינו לכל מי שפטיה השכל ההיולאטי נבדל וממלא בעמלו כחמיסיוסין ון' רש"ד והמהאריס שוכר הרלב"ג כס' מלחמותיו (מאמר ח' ב"ד), לכל אחד מהם על פי הדרך המיוחד חליו כמבואר שם פ"א. הלל סרלה כמה מחימה אל החיפוס היה מה שצדק שם הרלב"ג בעורר ספקותיו על מחיפין בנדק השמם האה, ופחלה בשאום אח כליו פת חליו ומה קשיימו על דעה ו' רש"ד האומר שזאת הכהנה אשר בנו (ר"ל השכל ההיולאטי) הוא השכל הפועל בעמלו, אלא שמה דבקותו צנו הוא הכנה וממלא לו כח על ששיכיל מה שצבחו, ר"ל אלו המושכלות אשר הם כמכונה אל הענינים המוחשיים הנמלטים חוץ לנפש, כאילו האמר אמרו שכל מי מרגיש וכל אדם מדבר, ומה שיחלה לה, ומלד עמלו הוא שכל משכיל צמוחוה ולא ישכיל לה שצבחו, שולה חליו ויפילס גנדו שם פ"ד, ויבא גם כן השפן היה צבוכס לחמר, שסם הונוה שיהיה לו מלד שהוא דבק צנו מלאות אחד במספר לבד, כבר היו כל השכלים ההיולאטיים אשר לכל האנשים אחד במספר, וייחוס להם זה אחד במספר, ובהיות הענין כך היה יקרה מזה צמחה צמספר שיהיה מקבל הפסכים יחד מלד אחד זה בתכלית הבעול. ומה כי מפני שיהי שכל ראוון יודע מושכל אחד ושכל שמעון וסכלוה לו יפסכו כן פחה חליו יקרה מזה שיהיה בכל הכחה שיהיה שכל החכם וסכל יודע בדרוש האלה בעינו. ועוד שסם הונוה הענין פני חמה מה זה של ישתמש שכל ראוון צמוחושה אשר השיג שמעון, וזה שכאשר הונוה זה השכל נריך אל החוש כמה ששיכילו הוא מבוחר שכבר יספיק לו מה שברגיש איש אחד לבד להיות לו מושכל המורגש סהוא בכל האנשים, וזה בתכלית הבעול וכו'. ועוד בעוררו אח הניעו על המהאחאריס האומרים שזסם שיהכנס הוא שכל נבדל הווס בעממוה לא מדבר, כהנ ז"ל ומהס שצבר מייובי מזהה בהגוה של יסיה

כי יש לו נפש בגן עדן ונפש בניהנם, ואיזה הוא הגבול מהמדע שתשוב בו נפש האדם נבדלת מהנוף בלתי אובדת, אם היה בכלל מדע הנמצאות, הרבה מת שושאר על הפילוסוף לא ידעוהו ממה שבשמים ובארץ ובים, ואם היה מספיק הקצת, הנה כל נפש מדברת נבדלת, לפי שהמושכלות הראשונות תקועות בה, ואם היה אמנם הפרד הנפש בציוור העשרה מאמרים ומה שלא מעלה מהם מהתחלות התבונה, ויוכלו בהם הנמצאות כלם כשיקחם הגיוניות מבלעדי השלמה לתכליתם, הוא

אוצר נחמד

קול יהודה

הטעם מן הראשונים: ואיזה הוא הגבול מהמדע. לומר לפי דרכים שלמדו מיציר הנפש שהיא קיימת לעד עד ולא תמות כמות כגוף, עד כמה שיעור הלמוד סה: אם היה בכלל מדע הנמצאות. אם תאמר שרק שינוי כל המציאות אשר ישנו בכל העולמות: הרבה מה שושאר על הפילוסוף. אילו הגדול שבהם שפאר להיות, וימר הכנה לו יודע משם שהוא יודע: בשמים ובארץ ובים. אילו בשמים ובהרץ ובים רובו אינו יודע לו, קץ כי בעולמות הכומיות, א"כ למתי יגיע כתיי הוה לנייר הנשי: ואם היה מספיק הקצת. ושמה תאמר כי קצת ידעית המושכלות מהשקף לוס: הנה כל נפש המדברת וכו'. כל נפש אדם אשר לו כח הדבור: אף היא נבדלה מה שאר תמות כמות כגוף כמו גדול שפילוסופים: לפי שהמושכלות הראשונות תקועות בה. כי מי שפיל לא יבין לכל הטעם מושכלות הראשונות: ואם אמנם היה הפרד הנפש בציוור העשרה מאמרים. ושמה תאמר שגבול יש ואותן שידועים טעם מהאמרות שזכרו בעלי הסגיון, והם הטעם, והכחה, והחיה, המעטרף, המתי, האדם, המלך, הלו, שופעל, שיהטעל. ועם כספר מלת סגיון שער' י' נדחוק מן, ועיין פירושו עייש כרות מן: ומה שפיעלה מהם. הקצת ידעית למעלה מוס: מהתחלות התבונה. מההטעם הכמות: ויוכלו בהם הנמצאות. ושמה תאמר כי לך שמתו זה לגבול בעבור שדברך הטעם כמאמרות הנחברים ונגל הכל שאין אמנם בעולם הטעם ובעולם הטעיון בלא יוכלו תהה שמה אלו בלא ימלע שיסיה או עט או מקדס: מבלעדי השלמה להכליתם. מנתי

דעם בהשגה החושים אל השגה השכל עד שיהיה השכיל והדברים אשר לא הרגשום אשפרי, כמו השכיל והדברים אשר הרגשום, זה כי ארך תגיע אל השכל השגה החושים אם לא היה ציור וזיכרם שהאחרות האם אשג מה ששגה אחר שהשגה אחר. וזה הנבול יחוייב גם כן להמטעיו"ם, כי הוא יתה ג"כ אזה הארה נבדלת וממלאת בעלמה, כמו שזכרנו כמה שקדם ע"כ. וחלה אשר דבר שם בפרק ההוא, ומהם שכבר יחוייב להם בשכל האחד במספר שיקבל ההכחיים יחד, וזה שכבר יחוייב להם מפני הניהם זה השכל נבדל וממלא בעלמו, שיהיה כל השכלים האמתיים הנמצאים יחד אחד במספר, כי הארה הנבדלה לא תהרבה נרבו העשאים, וכחיות העיון כן יהיה שכל הרבון יודע דרוש אחד ושכל שמעון יוכלו או יעשה זו, הנה יקרה מזה שיהיה השכל האחד צעיון מקבל ההכחה והשכלות יחד דרוש אחד צעיון ע"כ: ואיזה הוא הגבול וכו'. גם אלה מן הדברים ששגשו על אדם קוהה העינים וילאו הפילוסופים למחות מים מנכר תמחם ולמאז להם פחה השונה נלחה: דרבה מה שושאר וכו'. ולא כן לא תהיה נפשו נבדלה מה אובדת: ואם היה מספיק הקצת וכו'. וזן זה רהוי ומתקבל אל השכל שישלם זה בלי המדלות. ושם על זה משא דבר הרלב"ג בספר מלחמותיו פ' י"ג בספקו על מה שהוהה שם שההלהה הכחיותיה תלויה ועומדת בקיין המושכלות, וז"ל, המה שכבר יחשב שיהיה ההשכלות נרבו ידיעם לבטלה, וזה כי מפני שהיה המכלים המכוון צנו הוא ההשכלות והקיים לשכל, ויהי השכל נהי בקיין מושכל אחד לבד, הנה יהיה ההשכלות בהרבות קיין המושכלות לבטלה, והיה מדרגת מי שלא קנה כי אם מושכל אחד מהמושכלות יהיה מסוכן, צלוח ההלכה, כמדרגת מי שהגדיל ובסוף תחכה עד שיעד אודות כל הממלחות אם היה לו חשבר, וזה מנחול הבטול, כי המעיינים ימלאו תמיד בנפשם בנשוק להוכיף ידיעה וההשקפות בעניות לא יהיונה לבטלה ע"כ. ועם היות שכבר השכל שם ארובים למשק או על פי שיעורו, אין היתרן פנה לדעת הפילוסוף דבקוהו בשכל הפועל, כי על זה היה דברו כזמן מעין מה שהזכר בראשון סי' א' בשם הפילוסוף, באתרו ומה נפשו נחיים מפני ששז נכה הרמס ואסקנציון ובקראקם ושלפגון ואריסמו, כי הוא וכה וכל מי שפלה אל מדרגתם והשכל הפועל דבר אחד עומד לעד, ע"כ: ואם היה אמנם תפרד וכו'. ר"ל שישלם לנפש היותה נבדלה בלתי אובדת ע"י ההשכלות ציור העשרה המאמרות החזקיים למעלה ומה שלמעלה מהם וכו'. ויתכן שכוון בזה לשפות העתיים הכוללים הקראיים בלשון לעז מרשיתו ידע"כ, והם אלו. ממלא, אחד, טעין, דבר, אמה, טוב. והם למעלה מן המאמרות שאין לך דבר מן הממלחות שמי עשמו שלא יאות עליו כל אחד מהאמרים הללו במציאות מתחלפות, והם רוביית לפחה ההכחה העליונה הנקראת אולם אליהם או מה שאתר הטעם, ובחלה ידק אמרו שם החלוחה התבונה והכונה נכחי איזה מאמר מן העשרה אלו לשם ממלא הטעם שמיטובר באחד מאלו, כי כל אחד מהם יתסה תחת נכחי איזה מאמר מן העשרה המכירים וההח נכחי השפה הכוללים שזכרנו. ויתכן שקראם החלוחה התבונה, להיותם רהשים דעם מהיוהר פליים, כי ההלה ישיג שכלנו עיין הממלא והאלה וכו', וחלה כך עיין הממלחות אם עיין אם מקדס וחולה וכו' ומה שאמר כשיקחם הגיוניות וכו'. ראה בו כשיקחם בלשון כולל כמשפם ההשפעה הגיוניות בלשון

הוא מדע קרוב וישג מיומו, ורחוק שישבו האדם מלאך מיומו, ואם אי אפשר סבלתי הנעתם לקצה והחקפה בהם הגיוניות ושכעיות, הוא עיון בלתי מושג, והוא אובד בלי ספק על דעתם. והנה כבר נתפתית לדמיונות נפסדות, ובקשת מה "שלא נתן לב יוצרך עליו (כ"א שלא נתן לך יוצרך, ונ"א שלא ירשה אותך עליו יוצרך), ולא הושמה בטבע בשר השגתו בהקשה, אבל הושם זה בטבע הנבחרים מסגולת הכוּרָא יתברך, הזכים מזכי הבריאה, בתנאים אשר הזכרנום, יגיעו אותן הנפשות אשר יצוירו העולם בכללו ויראו אלהיהם ומלאכיו, ויראה קצתם את קצתם וירע קצתם

קול יהודה

הממלאות בכחיה כוללה. ועל כן אמר שאם היה גבול המדע להשאיר אחריו זכרה בהשפרות הנפש, לזר הממטרות והכוללים אשר יוכלו בהם הממלאות כלם בלואן הגיוני כולל, מבלי שום שכל בהכנת עינים פרטית פרטית שלמה על חכמים, כי זה אינו שלם וזלתי בהכמת הפילוסופיא לכל הלוקיה היה הוא מדע קרוב וכו': ורחוק וכו'. שהרי אמרו שהנפש מדבק במלאך הקדוש שלב הסופל, כמוכר למעלה: ואם א"א וכו'. הכונה שאם ח"א מבטלי השגת הממלאות על שלמות חכמיהם ובלתי בהקפה בהם כן בחגיגותיהם והן בטבעיות, ר"ל בדרך כולל הגיוני וכדרך פרטי מיוחד פילוסופי. אוי מי יחיה בהשפרות נפשי משומן אליו על מהסנתו שלמות השגתם להיותו מיון בלתי מושג והנה הוא עדי אובד, כי מילואו עיון כזה הוא נעדר, עס הודאח בעל דין ח"א על דעתם. כי הוא נטו והוא אובד אל הפילוסוף שקדם זכרו כי להבצר ממנו גבול המדע ההכרחי לקיום הנפש המדברת ההם הוא כלה ואובד אין שיעשה לו: והנה כבר נתפתית וכו'. חוזר לראש דברו במהלת הפסקה, בלחמו חוה שהייתי משהד עליך מהפאתו וכו', והפחד הזה נכון מולאו ממה שאמר אליו סימן ב' כמו שזכרנו. ומס

אוצר נחמד

מנלתי כנסו שלמה להכלית העיניים: הוא מדע קרוב וישג מיומו. בר כי רב דחד יומא יודע על ז: ורחוק שישבו אדם מלאך. כלומר שפשיג נטעו לזר רוחמי קיים לעד מעיון יום אחד: ואם אי אפשר וכו'. ואם תאמר שפרץ הכנס שלמה בדרך גמיון והטבעיות, זה הוא עיון שאין בו אדם מלבד נביא יכול להשיגו: והנה כבר נתפתית ח"א לשוא ברא על בני האדם, לרמיונות הנפסדות. דמיון נמנע: ובקשת מה שלא נתן לך יוצרך וכו'. נקשה להכיב שלמות האחרון: מה שלא נתן לך יוצרך. נענין אבר לא עס הכוּרָא ביורה האדם ולא כוּבס בטבע בשר, וכי ח"א לשוא ברא על בני האדם, מאחר שהלחנת פלוי דכר שאין ריקה הסכלי מגיע אליו: בטבע הנבחרים מסגולת הכוּרָא. סגולה הכוּרָא על בני ישראל, כמ"ס וסייחס לי בגולה ומל הכנענים, והכנענים שבהם הם נביאי האמת, וכמה שאמר בראשון סימן כ"ז וכשאר מקומות: הזכים מזכי הבריאה. הוא עיון אמרו ברביעי סימן ג' וז"ל, ועס למי שנהר מנדוואו עין נסמרת רואה דברים בעיניהם וכו': מוכי הבריאה. כלומר נבדלה מבטן בתכלית הטוב וממ"ס המורה (עין ק'), וכן נאמר בעולם ארץ כנען ידעתיך (ירמיה ח'): ויגיעו וכו' אשר יצוירו. כלומר אותן הנפשות לדגים יגיעו אל מדרגת ציור כלל הסגולה ויחוו את אלהים: ויראה קצתם את קצתם. נביא אחד מראה השגה לנביא אחר

שאמר ונקשה, כיון זו בנקשה המלך ממנו סי' א' שישמיעו דברים קרובים ומבוארים שברשי האמונה וכו': מה שלא נתן לב יוצרך עליו. ר"ל שלא עס אליו לבו שישחלה האדם על הנבטו הדורו על ידעו מעמו. על דרך מה שכתב המורה בראשון פ' כ"ה בלחמו והם עוד דברים נסמרים מאלד ואין מיסודי האמונה כהכנס ולא השגתם קלה על ההמון. ולפי הטעמה האומרת ונקשה מה שלא נתן לך יוצרך, הכונה מבוארת שלא נתן לך יוצרך יכולה על השגתו, והוא עס שביאר האוסח האומר שלא ירשה אותך עליו יוצרך: בטבע דנבחרים מסגולת הכוּרָא וכו'. סגולה הכוּרָא נקראת השגת האמת כמאמר הכוּבס והיחס לי סגולה ונ', ובלחמו בגבולות סימן כ"ז והמחברות כעודו אלטו בעבורם היינו נקראים הסגולה מבני אדם, ובמקומות רבים וזלתי. והנבחרים מסגולה הכוּרָא הם סגולה הסגולה, וכמו שזכר בשני סימן מ"ד בלחמו והכל נהיה בעבור הסגולה היא הדבק בה הענין הלהכי, והסגולה היא בעבור סגולה הסגולה כמו הכניסים והסמדיים וכו'. ועל אלו אמר ברביעי סימן ג' ועס למי שנהר מנדוואו עין נסמרת רואה דברים בעיניהם וכו': הזכים מוכי הבריאה. ר"ל הזכים שבזכי הבריאה, פשיגו שלמי היורה כלל הדגד הכוּבס אשר דבר המורה בהנלי הגביש בשני פ' ל"ז, שיהיה עמם מוחו בעיקר בריאותו על חכמיה שזויו בזכות חמרו ומצו הפיוחד בכל הלך המלקיו ובשיעורו והנהגו ולא ימנעו מושיג מניס מפני אבר לחמ, ע"כ. וכל כיוצא בזה נאמר למעלה סוף ה' עד אשר ימלא אדם שזה הכבועים והכפי חמרו אלטו ברשותו וכו', עד אמרו חוה אשר יסלע עליו רוח חלבי נבואו וכו': בתנאים אשר הזכרנום. ח"א פשיג מקום ראוי לנבטו ובעת המלא הגבולה, כפי מה שכתב בשני סי' י"ד. ובשלישי סימן ס"ה היה דברו שביברה ומשה וכו' עס עמם מעון לשכינה, ובהמלאם יקמו הממלאים מדרגת הנבואה. גם ברביעי סימן ג' אמר והוא כלשך שם נבטו מים סוף ועד ים פלגהים וכו', עד לחמו כולדן מי שיענע הנבואים הסמדיים וכו': ויצוירו העולם בכללו. לא כפילוסופים אשר לא נשא לבם אוהם בחכמה להגיע אל ציורו ידעיהם אפילו בעיפי כעולם כזה ההמון: ויראה קצתם וכו'. הוא כנגד אמרו למעלה וידע כל אחד מהם דעה חבירו והלחמו, ובטלו

קצתם סתרי קצתם, כמו שנאמר גם אני ידעתי החשו. ואנחנו לא נדע "זה ובמת זה (כ"ל מה זה ועל מה זה), אם לא שיבואנו מדרך הנבואה. ואילו היתה הכמת "הפילוסופיא (כ"ל הפילוסופים) כזה אמת, היו זוכרים דברים בנפשות ובנבואה, והם כשאר בני אדם. אמי שיש להם יתרון בחכמה האנושית, כמו שהיה אומר סקראט הראשון לעם, לא אכפור בהכמתם האלוהית, אבל אני אומר כ"ל אדעה (כ"ל שאינני יודעה), אמנם אני חכם בחכמה האנושית. ויש להם התנצלות למח שנצטרכו והקשיחה, להעדר הנבואה והאור האלהי אצלם "הבטיחו (כ"ל תקנו) החכמות המופתיות "במחון אין תכלית אחריו (כ"ל תקון שאין אחריו כלום), והתייחדו בזה. ואין חלוק בין שני אישים בחכמות ההם, ובמעט שאין הסכמה בין שני

אוצר נהמד

אחר: וידע קצתם סתרי קצתם. שמו שאלמו (כ"ל) שאלמו אליהם לנביא הכניאס שהדושיהו שילק אליו, אמר גם אני ידעתי החשו: ואנחנו לא נדע זה וכו'. כלומר דבר זה הוא ענין שאין שכל אנושי משיגו מלבד הנבואה: ויש להם התנצלות וכו'. הטוילוסופים הביא אחר לא שורע בטוילה, יש להם התנצלות על אשר תמכו וסודוויסם על הקיות אנושיות, כי מאין להם נבואה ואור אלהי אחר לא ידעו הטוילוסופים: התבטוהו החכמות המופתיות במחון אין תכלית אחריו. כלומר הלא מביא עוף הם אלו"ט שאלו סיה להם דת המופתה, ע"כ נגמו מנגה היקלה וסמח על הכמת שאלו כנעמון שאין אחריו כלום: והתייחדו בזה. ר"ל כל כח וכו' כיון לאחד חומאים להאמין אחת מן הדעות, ואין תולס ממש לנפק סיקקיס מדעתו רק סומך על אחד מהמאורסטים שיש לו, וכן אמר כנביע ס"כ כ"ס כלמח ולא סתקיר וכו': ואין חלוק בין שני אישים. ר"ל בין שני אנשים ששם כמות אחד רמזק שחסיס מתלוך מיטס: בטה

קול יודעה

וכאילו אמר יורלס קאסה אם אשר השכילו קאסה, כי נפש כל בשר עולמו נפשם הוא: וידע קצתם סתרי קצתם. כנגד אמרו גם וסחריו: כמו שאמר גם אני ידעתי החשו. דברי אלישע לנבי הכניאס יוס הלוקח אליהו (מ"ב כ'). וכבר זכר ענינו כרביעי ס"ס י"ל שצבאלמו מדרך הנבואה. ובג"ל כחוב לאמר עס אלישע כידיעת יוס לוקח בו אליהו וכו': ואנחנו לא נדע זה וכו'. הכוסס שאין לנו דרך לדעת זאת הידיעה הזכרת: ובמהו זה. ר"ל בליהו דרך השנע אלם לא שצבאלמו מדרך הנבואה. ובג"ל כחוב לאמר ולמחוו לא נדע מה זה ועל מה זה, ויהיה הכיוור שפאנהו לא נדע אופן הידיעה הזאת, גם לא נדע סנהה אלם לא וכו'. ומדרך הנבואה, ר"ל אלם שצבאלמו הנבואה וכו', או שנדעטו על פי הגדת הכניא, כי שפי אלו כדבור אחד נלמחו: ואילו היתה חכמת הפילוסופים וכו'. לפי שזכר למעלה סימן

י"ב מטעם הפילוסופים שכבר יולית הכח הדברי בקצת האנשים מההדנקו בשכל הכללי כמה שיוצמוסו מהסמחם כהקסה והעיון, ויטור מעליו הסורח בלמד הנבואה, והקרא סגולה זלח קדושה והקרא רוח הקודש. ונראה כ"ל שגם הפילוסופים מודים באפשרות דנקות הנפש כעליומים עד יערה עליה רוח ממרוס רוח מלא מללה אשר יושנו בהקסה. והוא דבר הפילוסוף אשר זכר כראשון סימן א' בלמחו, ולא תגיע אל כקסך, ר"ל הדבק כרחה, ר"ל השכל הטועל, ואפשר שיבנא לוקך וירידך העתידות וכו'. ותמחר המורס קייס בשם הפילוסופים פ' ל"ב מהשיג וכמו שהעירוחך שמה. לזה אמר שאליו יהיה חכמת הפילוסופים כזה אמת שיוכלו לנשות גם הם בלמיסם כן, היו זוכרים דברים כנפשות ונבטולו וכו'. והוא ענין אמרו כראשון סימן ד' היה ראוי כפי מעשה הפילוסופים והמחמסם והבטולוה שהיהו הנבואה ידועה כיהם ומחלחל כיימיהם חמפי הדקסם כריומיסו וטיסוכר עליהם כרולוח ונרולוח וכבוד ונגולה, ולאחוו רואיס שהתלומות הנלממס למי שלח העטסכו בחכמה וכו'. והנה אמרו היו זוכרים וכו', ר"ל שהיה זכר הפילוסופים לברכה להביד ולסכר איך הליהה נפשם הדבריה מההדנקות השכל הכללי ההוא כלמשי הזכירו, ושפאיה חסס בנימו הולמרת הנבואה, והנה לא שפטע עד כה ממומה על אודותם רק גי חללר גני אדם שהדבק אין כיהם: אמת שיש להם יתרון וכו'. כבר זכרו כרביעי סימן י"ב: ויש להם התנצלות וכו'. כלמחו עליהם כרביעי סימן י"ג אך אל יתרחקו כרוחק הזה אין להאשים חומס, מפני שלח הגיעו אל הידיעה כלהיית אלל בדרך הקסה חס מוחס שהביא אליו הקסחם וכו'. וההתנללות הוא על מה שפארה יד שכלס מהשיג, כמחכר למעלה: הבטיחו החכמות המופתיות וכו'. שירובו כחמוגום בג"ל, חקקי החכמות המופתיות חקקי הפספסא כי החכמות ההרגליות וההגיון כן הנה שנהכר ככן המופס: והתייחדו בזה וכו'. הוכנה שכל חלק להם כחקקי הנה, כי אין כיימיהם בחכמות המופתיות הכן שום מתלוך למעס למוס המתחן וסיוכון: אמת שאין להסכמה וכו'. הכוסס להורות שאלח החכמות המופתיות והמכרות כמעט אין להס הסכמה מן זו וה"ללה כשום דעה מן הדעות כמה שאלח הסנע ובהרבה מהענע, רק הם מתחלפי הדעות ככלס, אין הסכמה בין שני אנשים בההללפות הכוה, רק אלם יהיה זה מלד הסיימס לדעת אחד קא הפילוסופים

כהעללתם בסבוב הנלגלל שהוא יבקש שלמות יחסר לו "כדי שיהיה נכחי לכל צד (כ"א ולהיות נכה לכל פאה), ולמה שלא יתכן זה תמיד לכל חלק יבקשהו על ההמרה והעקב, וכמו התעצבם בשפעים השופעים מהראשון יתרבך, ואיך התחייב מהמדע בראשון מלאך וכן המדע בעצמו נלגל, והוודנו אל אחת עשרה מדרגות, ועמדו השפעים אצל השכל הפועל ולא יהיויב ממנו לא נלגל ולא מלאך. ודברים הם "בספוק (כ"א בהספקה) למטה מספר יצירה, ובכללן יש ספקות ואין הסכמה בין פילוסוף וחבריו, אבל ינוצלו על כל פנים ונתן להם שבה על מה שטענו ממופשט הקשירה

קול יתודה

האזר נחמד

כהעללתם בסבוב הנלגל. ר"ל עולה שזה וזהוהי סוף שהנלגל סובב תמיד על מרכו: שהוא יבקש שלמות יחסר לו. אומרים שהנלגל חושק להדמות לכלל בניו, ר"ל אורו, ונאמי כבכלל דומה ואינו נתפס במקום והוא ככל מקום, כמו שאומרים על הכוונות, גם כולגל חושק להדמות אליו: כדי שיהיה נכחי לכל צד. ר"ל שלא יוכרז במקום: ולמה שלא יתכן זה תמיד לכל חלק. ולפי שזה אי אפשר שיהיה כל חלק ממנו בכל צד: יבקשהו על ההמרה והעקב. ר"ל חלק אחר חלק מתנוטע למורס או למערכ וזה אחר זה והוור למקומו, כמו שהאמר שחלק המורסי שוקע במערכ, הנה החלק המערכי על כרוח חוזר למורס, וזה תמיד. והוא שוכר המורס כשני פקד' ר"ל חלק סבות לתנוטע הנלגל שסם כדורותיו ונפשו ונשלו ונכלל ממנו, וזה לדעת החכר רחוק מן השכל ודבר נדוי: וכמו התעצב וכו', וכמו שהעמנו דבני אליהם המלאכים, וכבר האריך בזה דרכיני כוף כימן כ"ס' וזה שפירטנו: ועמדו השפעים אצל שכל הפועל וכו'. גם זה כוף כימן כ"ס' המאמר דרכיני: ודברים הם בספוק. ספוק הוא החלק השלישי מדרכי הספק, כמו שפירטנו בסיומן ר"ל מאמר האזר: למטה מספר יצירה. אילו ספר יצירה שלנו מאמרים אחרו לא מנח סקידים קר מנח סקבל, ודברי אלו ספילוסופים שסם שופעים עליהם שסם מופשיים, גרושים סם ודחוקים יותר מן השכל מן הקדקד מקובל אלנו, הוא ודאי כי לא כארטז אורס: אבל ינוצלו על כל פנים. ר"ל כי לטם התללו: על מה שטענו ממופשט הקשירה וכו'. ר"ל עלינו לשבח אורס שלישי שלא היה נידס קבלה דחה ואלס למשח החמה על פי הקיסוס שליסי, עם כל זה שפוטו סטס נטוח החלוות גנוטיים עם עינים, ולא נח הקטיהס לשבח כדע

ולא יכנסו תחת הקסם: כהעללתם בסבוב הנלגל. למר שיהי כנון מה שנהיה עליו וככה כסבוב כולגל, כהמרים שסבב זה הוא להיותו הנבקש שלמות יחסר לו, והוא שלימות המלאך לכה כל צד, ולהמנע זה ממנו כי לא יוכל כל חלק ממנו להמלא יחד בנד ופאה אחת יבקשהו וזה אחר זה על ההמרה והעקב, זה פקד זה היה הלוף והמורס זה. והרי זה כמין שפוק, כל השופע יתקח לו, וזהו שאמר יצום השכל. וכבר זכר המורה בשני פ"ד ארבע סבות לתנוטע הנלגל, שהם כדורותיו ונפשו ושכלו ושכל שפוק, אך לא ביאר עימן ההמרה והעקב המוזכר בה, האמס הוא מנורס אלל הפילוסופים. והנה טעם נוס המין השכר לנגלל להמלא בכל צד ופאה, מפני ששכל השפוק להיותו וכדל מנפס אינו מוגבל במקום, ולפיכך יתנגלל הכולל בדה כל הפאיה בכל חלק ממנו לעומס השפוק להדמות אליו, כי על ידי הדמיו הזה שיג שלמות והשכל בו ארבה כהענוטים. ומ"מ הם דברים דוויים שסבב כהאור, וכבר עוררו על חלוף המנוטה הנלגליס בנד התנועה ומתירוהה ואיהורה. והנה הם ידו ידברו גבוהה גבוהה וגם הכפס לא סמלא, כי כלס כנרורס אנוטיות בלמי מהסלקות מן הספק: וכמו התעצבם בשפעים וכו'. הכונה שסם גיבשו ענומוטיים לההעלם בדין מהלוקקס ונאוס, להוכיח עימן אליהם השכלים מן העלה הרשונה בזה אחר זה, כמו שזכר דרכיני כוף כימן כ"ס' ואיך דתיחייב מהמדע הראשון מלאך וכו'. ותבאר שם בזהו על שם הפילוסופים כי מאחד לא יהיה

ממנו כי אם אחד, וקבעו מלאך קרוב לאלל מן הראשון, ואחר כן אמרו כי המלאך הזה יש לו שתי מדות. אחת שהוא יודע מליהוהו בעמוהו, והקמים ידיעוהו שיש לו סבה, והתחייב ממנו שני דברים מלאך ונגלל כסוכנים הקיימים וכו'. אפס כי המחור ככאן שהוודרנו אל אחת עשרה כורדרות, הוא נחשק לדעת מי שסוכר הנלגליס עברה, עם היות מחמרו שם נמשך לדעת מי שסוכר יהוהס שפס, כי על כן החתיל שם אליהם, כסוכנים הקיימים שהוא השמימי. וכמה זה כי רזה להורות ככאן עד היכן הרבה המעדיף שפע אליהם, שהוא עד "א הדרגה. וכבר הורה על כסול המחשבה הוזה דרכיני כוף כו' כ"ס, בלמרו וזאת פענה גרידא אין דה ספוק, ומקמים עליה כמה עינים וכו': ודברים הם בספוק וכו'. ללי שמיני ספר יצירה הם רחוקים מאד מהשפעה, הפליג המחמר שהפילוסופים החושנים ליס דכריהס על אלמי המופס, אמרו דברים זרים שסם בספוק והשגס רחב סברס הלושה גרידא. וכונה דכריני שטעם הוא הספוק שהספיקו רחיה כהספקה על מה שחלן לו מופס רק בספרה הלושה גרידא. וכובר רחיה מן שפועל כלשנו לטן בזה, והוא למטה מן הכפוק שספסר היצירה. וזכר זה ככאן אלל אליהם השכלים, כי כן זכר שם עימן האליהם הזה לדעת הפילוסופים אלל עיני ספר יצירה, להורות איך תכרבו הדכריס מן האחד הפשוט. ושם נאמר וזה מהדברים שאינם מהספיקים הכל וכו' יעויין שמה: ובכללן יש ספקות. לא כוף דבר שאין רחיה על דכריהס כולל ג"כ יש הרבה כליים כנגדס: על מה שטענו כמופשט מהקשירה. ר"ל כהקסם מופשט

הקשיחהם וכווננו הטוב, ועשו הנימוסים השכליים ומאסו העולם, והם על כל פנים מעולים, אחר שלא יחוייב להם קבול מה שאצלנו, ואנחנו יחוייב לנו קבול העדות והקבלה אשר היא כראיה:

מן אמר הכוזרי השמיעני בחסוך כללים מקוצרים מן הדעות אשר נתבררו אצל חכמי שרשי האמונה, והם הנקראים אצל הקראים בעלי חכמת הדברים:

מן אמר החבר אין בזה תועלת זולת ההרוד בדברים, והעזר על מה שנאמר הוי זהיר (ל"א ללמוד תורה) כמה שתשיב לאפיקורוס, כי ההבם התמים, כמו הנביאים על הדמיון, מעט הוא שיוכל להועיל אדם בדרך הלמוד, ולא ישיב על חולק בדרך הרבור, ובעל הרבור יראה עליו חוד חכמה עד שישבי לו השומע יתרון על התמים ההוא החסיד אשר חכמתו אמונות, לא ישיבהו מהם משיב, ותכלית

אוצר נחמד

קול יתודה

מופפתה מן הקבלה, כי אין להם דבר מקובל על מה שיסמכו. והוא דומה למאמרו גראשון סימן ס"ח אך הכריע הקטויו המוסים אל הקדמות במחשבתו המופפתה, ולא ראה לשלול על מנין שני מי שסיים לפיו וכו', ופלו היה הפילוסוף בלומה שינהל מקובלות וכו'. וכבר זכר זה למעלה בלמרו ויש להם החלטות למה שלאסרכו להקטיהם להעדר הנבואה וכו'. וכווננו המוב וכו'. בלמרו גרביעו סימן י"ט אבל אז על הטוב וההירוד מן הרע וכו' וקבעו הנימוסים השכליים וכו'. אחר שלא יחוייב להם קבול וכו'. בלמרו על ארכוסו גראשון סימן ס"ח בעריה אם שכלו ומחשבתו בעבור שלא היה בידו קבלה ממי שיאמין בהדמו וכו': אשר היא כראיה. בדברו גראשון סי' כ"ה הקבלה הנמשכה שהיא כמראה העין:

מן כללים מקוצרים מן הדעות וכו'. זה בעיקר אשר שאל עליה בהחלת המאמר,

שישמיעהו דברים קרובים ומבוארים בשרשי האמונות על דרך המדברים וכו', הלא שהקדים לו הכנר ביאור ענינים עבטיים למנין יעלה במדרגות על מנת החכמה האלהית, וכמו שזכר אליו סימן כ': חכמי שרשי וכו'. אשר יבקשו לפעוה סמוכות לעיקרי האמונה גראויה שכליות על פי ההכמה הדברית להשיג הכרים בדרך העיון, וכמו שזכר על זה מה שיזכור הכנר בהתימת הספר סוף סימן כ"ה בלמרו ועצוב לחיית הקראים במונת דוד לבנו ולחם שמש ובחמה

כני דע אם אלהי אביך ועבדכו, וראויהם מה שגריך לדעת וכו': חכמת הרברים. כבר כתבנו ע"ה נקדמות: **מן אין** בזה תועלת וכו'. כי מעשה הדודין הוא זה לשלח ולמה בדרך הוכיחו ולדעת לעוה אם ישך דבר, אמנם הכנר דורש לבנות וכליות ממויות מהייה, וכלמרו למעלה סימן ג' אבל היהידיס הסיב להם בלמונה בטבע וכו' עד אמרנו מי מקוה מההיה מההידיס ההם: מעט הוא וכו'. כל זה עד סוף הספקא וכלל פנינו בלמרו גרביעו סימן י"ח, וכל מי שרדף הגוים האלהי הוא ההלך למני בעלי כרואות הוה, ויטוה משוקם להחמין להם עם מתימות דבריהם וטווי משליהם, מה שלא יטוה להלמני לפילוסופים עם דקות הקוייהו יוסי סדר חזוניהם ומה שגראה עליהם מהמופה, אך אין ההמון הולכים אחריהם כללו הגפשה מהנבואות בלמה, וכמו שזכר נכרים דברי חמה. בדרך הרבור. ר"ל בדרך ההלמן במועוה ודעת בגבוליה הנהיגים שרדףם דבריים סימן י"ב: ובעל הרבור יראה עליו חוד חכמה עד שישמע שרוב ההפועים סהם שפילו ופע"פ שלא יבינו דבר מן החכמה, יצדו על קדמות העולם קבלה ממי שהתקדמה מחממם האומרים נקדמותו, וישליכו דברי כל הנביאים בעבור שאין דבריהם בדרך הלמוד אבל בדרך ההגדה בשם האל, והוא הדך אשר לא נתישרו בו רק יהידיס הגללים השכל, ע"כ: לא ישיבהו מהם משיב.

הזה יוכל ללמד מוטבע כמזהו ברמו מעט, וכן העם המוטבעים לתורה ולהתקרב אל האלהים, יקדחו בנפשותם ניצוצות מדברי החסידים וישוכו מאורות בלבבותם, וזולת המוטבע הוא צריך אל הבמת הדברים, ואפשר שלא תועילנהו, ואפשר שתזיקנהו: **יין אמר** הכוזר. אינני מבקש מכם שתעמיק בענין הזה, אבל אבקש מכם דבר בשרש האמונה יהיה לי למוזרת, מפני ששמעתי שאמרו ונכספה נפשי אליו:

יין פרק א אמר החבר "תחלה מה שצריך להעמיד תדוש העולם ולקיים הדבר בבטול קדמות העולם (כ"ל תחלת מה שצריך להעמיד החדוש לעולם, הדבור בבטול קדמות העולם) אם היה החולף אין לו ראשית, הנה

אתר נחמד

וכן העם המוטבעים וכו' יקדחו בנפשותם. וזה לומר מוטבעים אין לזיכין לנפש, כי יטוין אחד אשר יתע מעי חסד יבער לו לאמונה נטו: וזולת המוטבע וכו'. ר"ל מלמד מי שאינו מוטבע הוא לזיך להבמת הדבור, ועדיין דבור ספק, ולא נגדד שאפשר שלא תועילנהו אך ג"כ אפשר שיקדחו:

יין אינו מבקש מכם שהעמיק וכו'. כלפי מה שאמר לו החבר כשימין הקורס שאפשר בהפסיד וזה התקדס כמה שיבואו מהספיקות וכו' אשר יושב לפניו נעת המחקר, אמר לו איני מבקש להעמיק הענין ולהעיר על הספיקות: אבל אבקש מכם דבר וכו'. ר"ל למדד לפניו כגלגלים והכרטיס מפניו אמונה בולט דרכי היותו וטענת הכוזרים: יהיה לי למוזרת וכו'. שיהיו הכרטיס הם מהחוקים דעתי מדי לחובר אותם: מפני ששמעתי שבענין וכו'. בעם היות שאמר שכנס התמים מוכרחה אשר לא עלה עליה עול היותו וכו' וכל האמונה ויהי, זה היה נודק אילו לא שמעתי מוס כלום ולא ייחיי הושק אליהם, אבל מאחר שכבר שמעתי מהם ונכספה נפשי אליהם, ודלי יאחלי ממדרגת התמים עד שאני מחייבו לשמוע אותם:

יין להעמיד תדוש העולם. יסוד כל הכרטיס והאמונות הוא כיבוד הדוש העולם, שבעולם הזה וכל אשר בו נתחדש אחר שלא היה, ובאיננו קדמות הליגה: ולקיים הדבור בבטול ההקדמות. ר"ל חכמת הדברים שאינו קדמון, ר"ל חכמה יבאר שאינו קדמון, ומאחר שאינו קדמון ע"כ הוא חדש, וזה נקרא אלל כעלי חכמת הדבור, ר"ל החינוך, ספור משפט, והוא לודק שאם אין העולם קדמון ע"כ מחייבו שיחיה חדש. ואח"כ יבאר במשפט מחייב, והוא שבעולם מחדש, וזה כפי מה הסימן, ואע"פ שאמר מן השנים משפיק, וזכר לחוק דבור מופת כגול: אם היה החולף אין לו ראשית. ר"ל מה שהלך מן האישיות וכן הסימן. וטעם היות הכוזרים נפי' ע"ד מה שהעיר לפניו אלל הכוזרים אשר הכחיל בהם החבר והמלכים מעל עניו, וכנס אותם למופתי האשיות מדברים, ר"ל כמדובר וכו' כל עמו, ע"כ לא מעט החבר להזכירם לפני כוזרי כולם מחמת שלאחרו לנמן יבחר האוכל והמוכנה שבהם, כי טעם המופת מדי אישית הסימן וכפי אשר חיים בו כסוף הספק הוא חוק יכל חק, וכל שעותו זכורו המורה לא ילענהו גרוד כפי אשר יתבאר, וזק גם שאל המוטבעים מאר כזה ככר יוא הרלב"ג בכפי ממלחמותיו לנמן טענות הכוזרים שזכר שם ולהעמידם על

קול יהודה
וכן העם המוטבעים לתורה וכו'. לפי דברי נבזיעי סימן י"ו בלחמו ויטחו נפשותם להאמין להם עם המימות דבריהם ועוניו משליהם וכו', כמו שזכרנו בפסקא זו:

יין פרק א בטול הקדמות

תחלה מה שצריך להעמיד תדוש העולם לקיים וכו'. להיות ידו אחת משקפת לבטול הקדמות וידו אחת מלג לקיים דבר ההדוש, על כן רמו לשתיקן מן מולא דבר. והטעם השני יותר נכון בעיני, כי על פיו ולא משמעות הדברים פשוט מחד, פהלה מה שצריך להעמיד ההדוש הוא הדבור בבטול הקדמות, והארי כן בפסק השני ימשך שגנוה בהעמדת ההדוש: אם היה החולף וכו'. רוב אלה בטענות שבהם הפרק החלה רישומם יבחר בדברי המורה ס' ע"ד מהרחשון, אך עם השוכחה בלדס כי לא לרזון היו לפניו, ויסודם ופרסם ההקדמה הבהה שפרסם מהמדברים שזכר שם ס' ע"ג, היא האומרת שמתארות מה שפין הכליות לו הוא עקר על כל ענין, גם בנפול זה אחר כור זה כדור הולך ודור בל, וכנס שביאר שם המורה לאמר שהמדברים אין הפרס ולאם בין מליאות דברים אין פהלה למכשרם מבורים יחד, כליהו החמר אישי האדם הנמלאים עתה, או למרך שדברים הנישו מתיארות אין להכשרם הכליה ואע"פ שיעבדו לרשון רהשון, כליהו אמרם רחובן כן יעקב ויעקב בן יאקן ויחזק בן אברהם, כן אלל לא חכמה כי זה ג"כ הללם עקר כרהשון. ועל זה כתב המורה בפ' ע"ד הוזכר ח"ל, ויבין בעל הדברים אל אחד מהמייסדים אשר אישיהם היויים נפסדים, וישים נגמתו וכוונתו אל זמן טוב, והחייבו לפי אמונת הקדמות כי כל איש אמתם הווא מן הזמן הפלוגי אל מה שלפניו מקדם אין הכליה להם, וכן כל איש מזה הסימן בעלמו, מהחבר לחובו הוואם בלחף שיה על דרך חלל אל מה שלפניו מקדם אין הכליה להם, וזה הכלל האחרון יוצר מן הכלל הרשומם בזהכבר הטולדים בלחף שנה ההם, ויחייבו במחשבתם בזהה הכהינה מייסדים מה שפין הכליות יוחר מתם שפין הכליות. וכיוצא בזה יעשו כסנובי הנגלל גם כן, ויחייבו ממוט במחשבתם כסנובים אין הכליות להם יוחר הכסנובים אין הכליות להם, והם מקיישים ג"כ בין סנובי נגלל אלל סנובי נגלל אלל

הנה האישים הנמצאים בזמן החולף עד העת הזאת אין תכלית להם, ומה שאין לו תכלית

אוצר נחמד

קול יהודה

על פס: : הנה האישים הנמצאים בזמן החולף. ר"ל פס כל מין ומין מוצאתו חי מדבר, כל אשר מוליד בדומה לו במלואו ואלו בזמן אשר חלף ונכר לפנינו עד הנה הלא, סס בלתי תכלית למספרים (לפי דעת הפיו): ומה שאין לו תכלית

אחר יורה מאלה ממו, וכל אחד מהם אין תכלית לו, וכן יעשו בכל מקרה ובמקרים המהדהשים שמה יאמו ואישים הנעדרים וידמו כלילי הם נמצאים, וכאלו הם דברים שיש להם התחלה מסוימת ואחר כן יוסיפו על ההמשך יהיו או יחסרו ממנו. וכל אלו עמיים

המשניים אינם נמצאים, וכבר הכה אבול"ר אלפרא"ר על קדק זהה ההקדמה וגולה מקומה המספק בכל פרטים, כמו שהמלאכה מבוהר בעלה עם ההבדלונות המופשט מן ההארה בשפרו ודעה במלאכות המסתתות, ע"כ. אמנם בעל חובת הלבוש גילה לוקח לו מתיבות כאלה בקיום הקדמה השניה שההתחלה יש תכלית למספרו, וכיון שיש תכלית למספרו יש להם ראשון שאין ראשון לפניו, וז"ל, וכידור ההקדמה השניה הוא על הדרך הזה, שכל מה שיש לו תכלית יש לו תחלה, כי כבר יתברר שכל מה שאין לו תחלה אין לו תכלית, משני שא"ל להגיע בדבר שאין לו תחלה אל גבול שייעמוד האדם אצלו, ומה שנמצא לו התחלה דע כי היה לו ראשון אין ראשון לפניו, והתלה שאין לה תחלה. וכל אשר נעמוד על תכלית מההתחלה המלאכות בעולם דע כי היה להם ראשון אין ראשון לפניו, והתלה שאין לה תחלה, כי אין התחלות מבלי תכלית לתחלה. ועוד מן הידוע כי כל מה שיש לו חלק יש לו כל, כי אין הכל כי אם כלל חלקיו, ולא יתכן להיות חלק למה שאין לו תכלית, כי גדר החלק אינו כי אם שער נפרד משיעור, כי השיעור הקטן סופר אף הגדול, כאשר זכר אקליד"ם בהתלה המלאכה החמישי מספר השיעור. ואם נעלה במהשגתנו דבר שאין לו תכלית כבעל ונפרשי ממנו קצתו, יהיה הנשאר פחות ממה שהיה קודם בלי הפק, ואם יהיה הנשאר מאין תכלית, יהיה דבר שאין לו תכלית גדול מדבר שאין לו תכלית, והוא מה שפי' אפסר. ואם יהיה לשאר תכלית, אם נוסף עליו החלק המופשט ממנו והוא יש לו תכלית ויהיה הכל דבר שיש לו תכלית, וכבר היה בהתלה דבריו מאין תכלית, וז"ל יהיה תכליתו, ומאין תכלית, וזה שפי' אלה ליהות. ולא יתכן להפריש ממה שאין לו תכלית חלק, כי כל מה שיש לו חלק יש לו תכלית מבלי הפק. ומהשגתו ממה שיאל אל גדר ההיות בעולם מן האישים מימי נח ועד ימי משה ע"ה במהשגתנו, יהיה חלק מכל אישי העולם והוא מניע עד תכלית, ח"כ הכל הוא מניע אל תכלית מספר. ועליו שכל העולם הוא מניע עד תכלית, צריך שיהיו תהלוותו מניעות עד תכלית מספר, והדין נותן שיהיה בעולם זה ראשון אין ראשון לפניו, וצריך צבועו זה להגיע ההתלות בראשיתו כאשר הקדמנו, עד כאן דבריו. והנה יש שהמורה צבטק'ר למה שצטטרק אליהם בשנים ידו אל מתך ציבור הדברים שצטט. וכבר הראיה לדעה כי ראיות כאלו יש בהן משום דרכי המדברים. ובעל טה שלום במאמר הראשון ס' ע"ז הכה על קדקד בעל העקרית שחמר כי על דעה אריסטו המאמין הקדמותו יתחיש משה והמשיח, ואיש מחיבה שיהיה צהר'ר כף יחייבו לו להכחיש, לפי שהאיש שלא ימצא אלא בהמצא קודם לו אישים צב"ח אי אפסר שימצא לעולם, לפי שהצב"ח לא יעלה לעולם, ע"כ. ובהשג טה שלום כי הוא טעה צדק אשר הלק בה אפלטון בחדוש התועה, שהוא אמר כאשר הודוש בכאן הטועה לא היה, הנה לא ימלט אם שההייתה התועה אשר לפניו זו התועה אין ההתלה להם, ואם ששהיה אלו ההתלה. ואם שלא היה להם ההתלה הנה מציאותה הנה התועה הרמזו אליה מנוה, והם כי היו אלו התועות אשר כבר נמצאו לא ימצאו עד שיגלו לפניהם התועה אין תכלית להם, ונלמחו ובלוין מה שאין תכלית לו עגונה, ע"כ. אחרי כן הליץ בעד אריסטו והיה עם פיו להדיח מעליו כח הראשית הזאת. וכלל הטובה שאלוהים היה זה מנוה אצלו אם היו התועות הבהן הקדומות מסודרות כדור עגמו, עד שיוצק למר שהתועט כזאת היא אחרונה לקדומה אליה. אמנם להיות עמיים צכה ובמקרה, לא יצדק אם ראשון ואחרון, ימצאו תועות אין תכלית להם מפני מניע ראשון נחיו אין התחלה לפעולותיו, ולא היה קהים קודם קצת אלא מתי מן המקרים להם בעצמותם. וכן הענין בציאשים הצב"ח העגרים עד משה וחלמו צבוא אשר סור זה שזה מחוייב צב"ח הנמצא צכה שימצא חלק ממנו. אחר חלק זה לבלתי תכלית. וזאת אשר דבר בעל טה שלום פתחית דבריו הנצרכים, ונחמרו זה לא כהם על כבוד הפילוסוף. שצכבר ידעמו גומם סברתו ורעה דעתו כי רבה היא, רק להראות שצבוא אלו ההכמים שיוון הפילוסופי ודאו להחכם יותר, ע"כ. ואולם לא היה רצוי להאשים הנכר צבאן עם היותו מופתים לל אמונן עם, שבריו אינו צום רק כמספר דבריו וזלתי, וכמו שצקש המלק מידו סימן ס"ו, וכן יורה אחר כן סימן י"ם באמרו וכלי ספק שזה אשר זכרה וכו' אמנם הוא מועתק ממה שאתה זכר מדברי זולתך וכו'. וכל שכן שצכבר יאל הרלב"ג בשני מספר תלמודיו פרק י' להפיל' ארצה דברי אריסטו ולהעמיד ההומה האלה על הלה, שהיחויב צבאן היווה בעל תכלית כמותה, והכריז צום מופתים שהצברו כאן דבריו הנכר. והכרע צבאיו על אף לשנים דעתנו, ממנו תחלק על האדם הלו עץ השדה עושה פרי למימי הישראלי, וכצו אשר תלחוו דרכו צום, אך מלפון החדוש אשר היה הנה ידך: דאישיים. ר"ל הפרטים שצכל מין: התולף. ר"ל הזמן החולף:

ואין

השמש חלק ששנים עשר מסבובי הירח, וכן שאר סבובי הגלגלים קצתם אל קצתם, ויהיה זה קצת זה, ואין במה שאין לו תכלית קצת, ואיך ישוב זה כמו זה וכן נילו אין לו תכלית, והוא קצת ממנו או גדול ממנו, רוצה לומר שהוא יותר מספר או פחות מספר, ומוזה איך הגיע מה שאין לו תכלית אצלנו, אם היה לפנינו מן הכרואים

קול יהודה

לכטני הגלגל מספר מניע אל תכלית: ויהיה זה קצת זה וכו'. היה נע זה בשפתיו של בעל הוכח הלכות המחזק למעלה, בלחמו כי כל מה שיש לו חלק יש לו כל, כי אין הכל כי אם כלל הלקיו, ולא יתכן להיות חלק למה שאין לו תכלית, כי נדר החלק אינו כי אם שיעור נפרד משיעור, כי השיעור הקטן סופר אה הגדול וכו'. והרי זו ראייה ברעיה שהמחזק מחלקים משם ויפרד אל ההלקים ההם, ואם היה קצת לכב"ח היה מוגבל במספר מה שלא יספר מרוב: ואיך ישוב וכו'. יובע זה בניאר הראיה האחרת שהיא שם דבר הוכח הלכות, בלחמו ואם נעלה במחשבתו נדר שאין לו תכלית בפעל ונפרשו ממנו קצתו, ויהיה השאר פהיה ממה שהיה קודם בלי ספק, ואם יהיה השאר מחוץ תכלית יהיה דבר שאין לו תכלית גדול מדבר שאין לו תכלית וכו'. וכלל ג"כ בדברי המורה נבחרו למעלה. וזכור שאלמר איך ישוב זה כמו זה וכו', ר"ל שיהיה מספר סבובי הגלגל האחד בב"ח, כהמספר סבובי גלגל היריב. שט"כ בכהנינו העולם קדמון יריבים אלו לומר שכל אחד בן גילו של חנינו בשני תכלית, ואין יתכן לו שיהיה שיהיה לו מה שישוה קצת או גדול ממנו. והוא מאמר שזה לאמרנו שיהיה בב"ח גדול או קטן מבב"ח, עם שבאמרנו בב"ח גדול מהחבירו עם ג"כ יזכור בלשון, כי איך נלשוננו נבדיר ונפחיתו אהנו לדבר ולומר כמה שלגודלנו אין חקר אשר ימנא שם גדול ממנו. והנה היה זה בידנו לראיה המישיית: ובזה איך הגיע וכו'. השומע נכור שאין בין ראייה זו השפיה לראשונה אפילו כמלא ימנא, אמנם עם עוב שהכניה נמנא ציניוס הבדל יכיר, כי עם הבריבור השקפתו על כלל האפיים שבזמן החולף, שלא היה הכלל הכוח הבב"ח ימנא אל הפעל, ועמה נמנא הפעול לכל פרט ופרט מאפיי הנמנאים להוה, שלא היה שום אחד מהם יואל אל הפעולות מפני נורך קדמות הבב"ח, לדוגמת מה שכתב בעל העקרים בדבריו המחזרים למעלה. וכלל זה מה שזכרנו מטעם בעל הוכח הלכות שכל מה שאין לו תכלית אין לו חכל, מפני שאין אפשר להביע בדבר שאין לו תכלית אל נבול שיעמידו הדלם אצלו, וזה שנמנא לו אחרית נדע כי היה לו ראשון אין לו ראשון לפיו והחלם שאין לה תחלה. והיא הראיה המחזקת שם בדבריו תחלה וסוף, כי גם בזהההההה כחם וכיון שכל הכוונם הוה מניע עד תכלית נריך שיהיו תהלוהו מניעות עד תכלית המספר, והדין עתק שיהיה לעולם הוה ראשון אין ראשון לפניו, ולריך נעבור זה להגיע החלוח בראשיתו בראשיתו קדמתו, ע"כ.

אוצר נחמד

וכן שאר סבובי הגלגלים. ד"מ מאדדים כשש שנים, חק כי"ב שנים, ששתי כשלוש שנים, ויש ערך לזמן כסוב קצת אל קצתם: ויהיה זה קצת זה. לומר מספר הסבובים ששש ששתי הם פחותים ממספר הקפות של נדק, ועל נדק משל מאדים, ומאדים משל חמה, ועולם פחותים משל ירח, וישו מספר השמותים קצת מן המנובים: ואין בובה שאין לו תכלית קצת. חף נאמר ד"מ סבובי השמש הם קצת משעור סבובי הירח, הרי גם לכסובי השמש אין תכלית למספר, ואף נאמר עליהם קצת: ואיך ישוב זה כמו זה וכן גילו אין לו תכלית והוא קצת ממנו או גדול ממנו. ר"ל אהנו ע"כ שנאמר שהמספר הקפות שעשו הגלגלים בזמן תכלית תכלית הם ג"כ בלתי תכלית, והרי ד"מ השמש הקיף את הארץ מספר בלתי תכלית, והיה שוה כן גילו בזה ג"כ בלתי תכלית, והע"כ שהקפי השמש פחותים ממנו וישם הם קצת מהם, וכן ששתי עש ג"כ הקפות ב"ח מה שהקפי השמש גדולים ומרובים מהם, ואף יתכן ששש השמש עם המרובים ממנו ועם השמות ממנו, וכל אחד מהם כ"ח, והרי כולם שנים, כי א"ח שיהיה כ"ח אחד גדול מ"ח תהיה: ומזה איך הגיע מה שאין לו תכלית אצלנו. הפעם הראה החבר כל אחרותיו, וזה המושג הוא שירי וקיים א"ל לדתו, והוא מושג על הקדמה אהה מה שאפילו נעל כריב מודם כה, שהע"כ שאמר שאשאר ויכול להיות תנועות כוה אחר זה, ר"ל בנזו זה אחד עור לו בלתי תכלית, ומאחר שהכלית תכלית נמנא יחד, וכ"ז הכל מודים שאלא ולא יתכן שימנא כשועל וביהדי רבינו בלתי תכלית לו, שמהלך שיהא אל גדר הפועל ע"כ יש לו תכלית. והמורה חף הוא סבובי הקדמתו זו בראש ח"ב. והסוד בעל הוכח הלכות ביארם כמפתים בב"ח משער יחוד (עין שיערושנו שם), ואין נורך לנאמר הנה מאחר שאין מהולקות כוה. ומעשה ימנא מנר אישי המין הנמנאים לפניו מאדם וכמהם ולמחיים, שסם נמנאים כורעם ומונדותם, שט"כ יש ראשון לכל אחד מהמניעים אשר לא עולד מאשר שלשנו, שאינו תאמר שקך נהוהו אחרות זה מזה עד כי ראייתו נמנאים, הרי א"כ אל האפיים הנמנאים לפניו נכיר לכל אחרון שאפיים ולשני טיטס עד בלי קן. נאמר לבעל הריב אלו חסר אחד מכל המון הריב העולם לפני חף או אלפיים דוד מן אהנו או אהנו משל כל אחד מהאפיים שלשנו, שימנא כל המון הנוגדים שלשנו ע"כ שאמר לא, כי היה נמנא כלתה התולדה בכל אחד, א"כ כל אחרון ההמון הכלתי תכלית יריבים לאפיים שלשנו לתולדהם, הרי שהודית בלתי בעל תכלית כשועל, מאחר שכל אחד מהמנאים לא היה יואל לגדר האפיים זולת עור בלתי תכלית שלשנו. ומאחר שא"ל שיעולם בב"ח יואל דבר מבב"ח אהם נמנא לאפיים שאלו רואים. וז"ל

אמין

הברואים מה שאין תכלית למספרם איך הגיע המספר אלינו, וכאשר יהיה לדבר תכלה אי אפשר לו מבלי תחלה, ואם איננו כן יהיה כל אחד מהאישים צריך במציאותו להמתין למציאות אישים לפניו אין להם תכלית, ולא ימצא איש :

פרק ב העולם חדש, כי הוא גוף, והגוף איננו נמלט מתנועה ומנוחה, ושתיהם מקרים מתחדשים עליו, באים זה בעקב זה, והבא עליו חדש מבלי ספק בעבור כוואו, והחולף הדיש, כי אם היה קרמון לא היה געדר, ושניהם חרשים

קול יהודה

אוצר נחמד

תכלית אללה, ר"ל שכל היה לפנינו מן הברואים מה שאין תכלית למספרם איך הגיע המספר אלינו, הואיל וכאשר יהיה לדבר תכלה, כאשר אמרו רואים באשר ישנו פה עמו עומד היום, אי אפשר לו מבלי תחלה, שיהיה אם איננו כן יהיה כל אחד מהאישים צריך במציאותו להמתין וכו'. ולא ימצא. כי איכנס יוכל להמלא הואיל וכל הקודם אליו מן האישים הלא הוא אללו במדרגה ככה אשר מציאותו הניו בה, וכן מציא לראש הלך ונסע אחרונה ע"י מצומם קדמים עד בלי תכלית, ולהעדר הראשית בכבוה מציאותו הלא גם הוא יסאר על העדרו והדל לעולם. אך אמנם מאשר ראיתו יואל אל המציאות, ידענו נאמנה כי היה לו ראשון אין ראשון לפניו, והתהלך שאין לה תכלית, וממנה תוצאות חיי מציאותו מתוכו :

איך הגיע המספר אלינו, כלומר מאין או רואים לפנינו כמון קולותו מהנמלאים: וכאשר יהיה לדבר תכלה. ר"ל כדי ע"כ או רואים אישים הרבה כהם אלהותם בערך אותן בלפניהם, אי אפשר לו מבלי תחלה, שאל"כ היה כל אחד בזול לפניו צריך להמתין עד שבערו אישים בלתי תכלית לפניו, ומאחר שזה א"ל שאלו נגדול השועל מתכר ב"ח, א"כ לא היה נמצא שום, והרי נמצאים לפניו :

פרק ב קיום החדוש

העולם חדש וכו'. אחרי הקדמו כפרק הקודם מה שיכול בו לני שיטתו קדמות העולם, בא לקיים דבר החדוש במופע החד, שגם הוא יש בו משום דרכי המדברים האמורים, והיצור המורה בראשון ב' ע"ד וסוברו עמו, באמרו. הדרך הרביעי אמרו שהעולם כלו מורכב מעצם ומקרה ולא ימלא עצם מעצמים ומקרה או מקרים, והמקרים הם מחודשים, ויחייב שיחיה העצם הנשאל להם חודש כי כל מהובר למחודשים ולא ימלא מהם הוא מחודש, אם כן העולם בכללו מחודש. ואם יאמר אומר אולי העולם בלתי מחודש והמקרים הם המחודשים הבאים עליו זה אחר סור זה אל לא תכלית, אמרו אם כן יחייב שיחיה מחודשים אין תכלית להם, וזה כבר שמוה שקר. וזה הדרך הוא החק שגדרכים והכוב

דרכייה, ואמר שם ע"כ דרכים שהם זריכים לאמתה שלם הקדמות. האחד שמה שאין לו תכלית אפי' בזול זה אחר סור לו שקר, הכי של מקרה מחודש, הכי שאין דבר נמצא בעולם מן המוחשים, ר"ל מה שנגזר בלחד מתחמת חושים, שלא יהא מהובר מעצם ומקרה, והעולם אללה עלם קדמי, ר"ל נקודות קטנות מזה שאין להם סוף חק, ומכאן יתרכבו כל המוחשים בעולם, לפי הרכבת הלוקים אלו ודיוקם זה בזה ישמעו המדרכים, והסכסכה הולח והשתנוהם פיה המקרה, ע"כ אמרו שלם הנמצא מורכב מעצם ומקרה. ומכאן ע"כ שיזה עבדי ספק הרגיש אל טענות המורה ונס אינו מתחמתי עמו כדמי, ע"כ העיני לפני דעות האמרים בזה כמדובר, ועיקר סימכות על מה שייים בפרק שלמי זה: והחולף הדיש. ר"ל אלו המקרים שהלכו ועברו, וזה נשקן על הסקמה הכי, שאף בזול זה אחר סור זה א"ל שילך לנתי תכלית: ושניהם חרשים. ר"ל הפקרים הכלים וטובנכים

שכזה אללה, עד שריים השבוהו מופה, וכבר קבלו מבטלי העיון. האמת מהם שמה שאין לו תכלית על ד' בוא האחד אחר כור האחר, שקר. והשמה שלם מקרה מחודש. ובעל דינו האומר בקדמות העולם הכיושנו במקרה מן המקרים, והוא המושג הסבובים שארכיבו יתשוב שהטענה הסבובית בלתי הוה ולא נכסדה, ולזה היה אללו זה המהטעע אשר נמצאה לו התענה האלה בלתי הוה ולא נכסד, ואין הועלה לנו בקיום הודש שאר המקרים אשר בעל דינו לא ירחיק לו חדושם, ויאמר שהם באים זה אחר סור זה על בלתי מהות (כ"ל שמי המחדש) בסבוב. וכן יאמר בזה המקרה לכדו ויהא הטענה הסבובית, ר"ל הטענה הנגלל שאינה ממין מקרה מן המקרים המחודשים, הנה המקרה הוהו לכדו ויצא צריך שיהקע עליו ויבוצר הודשו. וההקדמה בלפניהם אשר קבלה בעל דינו הדרכי הוה שאין נמצא מוחש בלתי העצם והמקרה, ר"ל העצם שהוא הפרדי ומה שהאמינו בו ממקרי, והאמנם אם היה נגש מורכב מהמר וזורה כפי מה שצויאר במופה בעל דינו, צריך שיהבאר במופה הוה ההמר הראשון והעורה הוה נכסדות, ולא יבוצר מופה הודש העולם, ע"כ. והנה עם הויה שהבחר איננו אהם באמניה

חדשים, ומה שאיננו נמלט מן החדושים הוא חדש, כי לא קדם לחדושים, והחדושים חדשים, אם כן הוא חדש:

פרק ג אי אפשר לתחדש בלי סבה שתחדשהו, כי אי אפשר לתחדש בלי עת שיתחד בו, יתכן לקבוע בו לפניו ואחריו והתיחדו בעתו, מבלעדי מה שלפניו. ומה שלאחריו מצריך אל מיהד:

פרק ד האלהים קיים קדמון לא "יחלוף (כ"א סר), כי אם היה חדש היה צריך אל מחדש, וזה משתלשל אל מה שאין לו תכלית, ולא יובן, עד שנייע אל מחדש קדמון, הוא הראשון והוא אשר אנהנו מבקשים:

קול יהודה

נלמנו העולם הכרדי וענין מקריו, רק הוא מלמין בלי ספק שהגשם מורכב מהמר וטורס, חספ"כ משברי כמורה וגליו עליו עברו מנורך ההקירה במקרה ההעשה הכבדים עד שיבאר הדושו, ושההמר הראשון והטורס הראשונים (שכבר ביארונו עיניה כיון ב') הוות ונפסדות. וילמדך גם הוא להזק רליוויו עם כפול כנב"ט על הדרך האמור בכרך הקודם:

פרק ג מציאות ה'

אי אפשר לתחדש בלי סבה שתחדשהו כי אי אפשר לתחדש וכו'. כבר ידעה מה שכתב המורה בראשון פ' ע"א כי דרך המדברים יתקיים הקדמוהיס ולפסוק הדין במפסיכס כי העולם מחדש, ושהתקיים שהעולם מחדש התקיים בלא ספק שיש לו עושה הדשו, ומהר כי יבירו רליוויו על שהעשה הוא אחד, אחר כן יקיימו בהיותו אחד שליו גוף. זה דרך כל מדבר מן הישועמלויס בדבר מזה הענין, וכן התקיים להם מלומתו אשר דרכו דרכיכס. אמנם אופני רליוויהיס והקדמוהיס בקיום מחדש העולם או כבטול קדמוהו הם הלוקיס, אך הענין הטול אל כלס קיום מחדש העולם ובחדשו יתאמת שהבורא נמלא. וכאשר שהתכלתי זה הדרך דקקב נפשי ממנו ריחוק גדול מחד, ורליוו לו שריווק, כי לא מה שיהשבו שהוא מופה על הדוש העולם ישגיורו הספקהו וליו מופה גוזר וכו', עד למרו ומחר שהענין בזאת השאלה כך, איך נקחה הקדמה ונאמר בו וכו', והנה הכבר לקח לו לברר מליומה לא לפני ולא למהיו, עם היותו רליוו למההש ככל העמים, ואם כן מי יהיה לו זמן זולת זמן להחדש בו, בלי ספק אין זה כי אם ביד אלהים המחדש טונו בזמן אשר בחר בו. ודרך הכהיותו כהנהגה אל המדברים הלא ידעה עיניה ממה שכתב המורה בראשון פ' ע"ד בדרך החמישי:

פרק ד קדמונו יחדבד

האלהים קיים קדמון לא יהלוף וכו'. מה שאמר לא יחלוף אין משמטוהו על העמיד, שהרי אחר כך יבא על זה פרק נפרד, בהמרו הלכיס נהיה לא יחלוף, רק משמטו אליו על ההוף, כאלו לא אשר שלג כר היותו, וכן מלמתי בנכסח: וזה ישראל'לש וכו'. כי היינו שולטים על המחדש הוא אם יש לו מחדש אם אין, ואם אין לו מחדש אז חלי ואמרו, ואם יש לו מחדש לא נבחר משלגל על אחדויו מענין שאלהט במכרת, והיו ענין השלגל מה שלגל לא הכלים: ולא יובן וכו'. ר"ל שלא יבטול השכל ההתמשלות ממחשים לאין הכליה, שאל כן לא היה מחדש ראשון וא"כ לא היה נמלא שום מחדש, כי הטועלים האמשיים אין כהם כפועלם זולתי מכה הראשון, ואין ראשון למה שאין לו הכלים:

פרק

פרק ה' האלהים נצחי לא יחלוף, כי מה שנתקיים לו הקדמות התרחק ממנו
ההעדר, כי הרוש הועדר צריך אל סבה, כמו שהעדר החדש צריך אל
סבה, כי לא יעדר הדבר מחמת עצמו אך מחמת הפכו, ואין הפך לו ואין דמיון,
כי מה שהוא דומה לו בכל פנים הוא הוא (כ"א והוא אחד) לא "יסופר (כ"א יתואר)
בשנים, אבל ההפך המעדיף לא יתכן גם כן שיהיה קדמון, "כי (כ"א זה) כבר
התבארה קדמות מציאותו. ולא יתכן שיהיה חדש, כי כל חדש אמנם הוא עלול
לקדמון הוה, והיאך יעדיף העלול עלתו :

פרק ו' האלהים איננו גוף, כי הגוף איננו מחודשים, ומה שאיננו נמלט מן
החדושים הוא חדש, ומן השקר שיקרתו מקרה, כי המקרה עמידתו בגוף
הנושא

קול יהודה

פרק ה' נצחיותו יתברך

פרק ה' האלהים נצחי. ל"ל קיים לעד: כי הרוש
הנעדר וכו' כמו וכו'. כלומר כמו שדבר המחדש
לא יתחדש מעצמו, שאין דבר עושק עצמו כי לא יוסבר
מחדש מבלי סבה מספיקו: כי לא יעדר דבר מחמת
עצמו אך מחמת הפכו. כמו שאנו רואים שכל דבר המורכב
יסוד, וכל עוד שמורכב מיותר דברים מספיק יותר ומכיל,
סמו כפי והוא מסורכב מסורכב יסודות ומשגשג עממה
הדומות, והוא מסורכב מסורכב ג"כ, סה סירוס עממה שמתחבר
בו סביבים רבים וסירוס יותר ממסר כלאר אלו רואים, וכל
לאחר מהגבר להכריז עוד שכל מורכב חלוטו מחומר וזרס
בגבר, כמו שסה בגלגלים והסוככים לדעת הקדמונים וא'
לאשר קיומם לנח עממה שחומר סך סורס והספסוס אשר,
דמס ססור לדעת חז"ל אשר שסס אלפים שס: ואין הפך
לו ואין דמיון. וס דרכי ססורס בתק שני סרס א' סוף
שני, ש"ש, כלמסו כי מחוייב ספציאות (כ"א מס ססורס
קדמון) וא' אשר בו ספציאות כלל לא דומס ולא סך, ועלת
זס ספציאות סמורס, אשר לא יעדף ממנו דבר חוץ מעצמו
ממנו ועדד סעלס והסכס מכל ד', אס כן אין ספספסות
בו כלל, ש"כ. סנס בורס שפספסות ספציאות סמורס לא
יצייר בו סך, ש"מסס סססן לא יגער רק או מלד סורס
ספציאות סבו או מלד סכור, ומלאר ססורס עלס וסכס רלסוס
לא יצייר בו סססן. ואלס אין דמיון לו כפי אשר בירס
סססר, סורס שפספסות ססס דומיס ככל ד' בני סוס סכדל
בפעולס כפי סורס סורס וסכל אחד, מלאר שאין כאן סכדל
שחומר אשר יצייר בו סכדל דכרכיס גשמיס לא מלד סעלס
וסעלל אשר יצייר סכדל דכרכיס רוממיס: אבל ההפך
המעדיף וכו'. כלומר וכיון של יתכן דמיון לדבר ססורס
קדמון וגס סיסל בו ססך, סנס כמו כן לא יתכן סיסל סססן
חוץ ממנו וסור ספציאות, כי א"ל ספסיס זס סמעדיף קדמון,
כי ככר סכסל קדמות מליאותו יתכן והוס מחוייב ספציאות
זלי אשר בו ספציאות, מחודד כסס ססורס: ולא יתכן
שיהיה חדש. ל"ל זס סמעדיף סורס מחודש: כי כל החדש
עלול לקדמון הוה. ל"ל נעלס מן זס קדמון ססורס אלפיס
יתכן, ואין יעדיף סעלל אס ססועל עלתו :

אוצר נחמד

פרק ה' האלהים נצחי כמו שזכרנו
הקדמות לו הקדמות וכו'. והאלהים
קדמון כמו שזכרנו בפרק הקודם: כי הרוש
וכו'. ר"ל כללר ההקדמה שמה שנתקיים לו הקדמות
התרחק ממנו הסכדל. ולאר כי כלל הרוש נחודש
מס שיהיה נעדר, וכסעדיף מס שיהיה נמלא, סורס
סיומס ספסיס לריכיס אל סבה, כי לא יעדר הדבר
מחמת עצמו כמו שלל יוכל מעצמו לסהקדס, ועל כן
סיה רלוי סהקדמון סורס אשר שפסס על העדדו, חלוט
ידומס סעדיף יסיה מחמת הפכו, וכפי אין לו ספך
ולא דמיון, כדכר סמורס בשני פ' א' סוף עיון שלישי,
במלמרו כי סמחוייב ספציאות א"ל בו ספציאות כלל,
לא דומס ולא סך, ועלת או כלו ספסיאות סמורס
אשר לא יעדף ממנו דבר חוץ מעצמו ממנו ועדד
העלס והסכס מכל ד', א"כ אין ספספסות בו כלל,
ש"כ. וככס סוכיכ סכסר שאין לו דמיון, בלמרו כי
מה שחורס דומס לו בכל פנים הוא הוא וכו'.
זכס כי שחורס סורס סבה ספסורס והסכדל בלרומס
דומוס, שאין הלבוך סלחד סמחפך מלבוך סלר כמורס
כי אס מלד סחומר ספסל, ולו יבסל ספסל סורס
ויסלר הלבוך סורס ספציור סיה כלו סמחפך ללבוך סלד,
סוכלל ואין סלחמו בו סמכרספסוי. כן ספציין ככורס
ית' שליטי גוף ככס שיהכסל ס"ץ, חלוט ידומס סלר
דומס לו מכל ד' יסיה סורס סורס וסל סלד ואין שני,
וח"כ לא יתכן חלל ספסיס סהפך סורס סורס סמעדיף,
זכס כי ימלס אר ספסיס קדמון או חודש, וככס לא
יסכן סיובור קדמון, כי חמסס זכס סללור סלחנס
מדכרכיס על לרזרזיס ככר סהכלר קדמות מליאותו
כפ' סקודס ועסעלס לא יעדיף, וסס כמס שאין לו
תכלית סהקדס, חוץ יעדירו כמס שיעל. גס
לא יתכן ספסיס סמעדיף חדש כי כל חדש וכו':

פרק ו' שאינו גוף ולא יקרתו מקרה, ואינו נגבל
אבל כמו בלתי בעל חכמית :

מה שאיננו נמלט מן החדושים הוא חדש.
וככר סלפיס לדעס ככרס ד' סהוס קדמון,
כס' ב' ככסו מסעס סמורס מס שיש כזס מן ככסמוס,
סורס סורס סמחפך, וסל איננו גוף כלמור גס
סמחפךס

פרק ו' איננו נמלט מן החדושים וכו'. מקריים מתחדשים
זס נבקס זס, וכמורכב כ"כ: ומן השקר שיקרתו
מקרה. ל"ל ססלס יכ' לא יתואר כסוס מקרה חלוטו סמדות
סמולרורס כמס סחמכס וסלון אינס מקרייס סוליס
עליו, כי לסיווס נלמו בעל חכמית כל מדרגוס ככסוליס
נגללס נעלמוס: כי סמקרה עמידתו. ל"ל קיומו
הספסרה
פיינ סס: ומן השקר שיקרתו מקרה וכו'. כי הגוף

הנושא, והמקרה מעולל לגוף הולך אחרינו נשוא עליו, והאלהים יתברך איננו נבבל "ואיננו (ל"א ולא) מתיחד בצד מבלתי אחר, כי זה מתנאי הנוף:

פרק ז האלהים יודע כל דבר קמן ונדול ולא ימלט מידיעתו דבר, כי התבאר שהוא ברא הכל וסדרו ותקנו, כמו שאמר הנוטע און הלא ישמע אם יוצר

עין הלא יביט, ואמר גם השך לא יהשיך סמך, ואמר כי אתה קנית כליותי:

פרק ח האלהים יתברך חי, כי כבר נתקיימה לו החכמה והיכולת, אם כן נתקיימה לו

אתר נחמד

והמקרה מעולל לגוף. כלומר גוף פלשו וסמקס עלונו: הולך אחרי. כלומר אינו נסדר ממנו: וארזים יתברך איננו נבבל ולא מתיחד וכו'. עמאמר שהוא בלתי חלית נכוח וככל המדרגות אין לו גבול, לא מד מקרי בשמים ולא מד העלם שהוא עלה כל העלות, וגם אינו מתייחד, כלומר שגדוד אורו לומר שהוא בלתי ר' כאופן זה כמו שהם סמאלאים אפילו הרוחניים הם נגבליים כגם שם עלולים, וכל עלו אינו מכיר רק עלמו ומס שחתיו אלל אינו מכיר עלמו כעלם מלמד ידיעתו שהוא מעולל, והוא לדעת הפילוסופים. וכבר הסקיף הסבר כסימן ג' ממאמר ד' לומר שסמאלאים גם כסם מן הסופים הסיודיים דסקים, וספיה דמס סילוסופים בלשון שמה, וכך נראין דברי בעל הוכח הלבוש כשער סיחוד ס"א באמרו גם כן שכל מונבל ים לו חלית, וכל אגר ים לו חלית מתוכר:

קול יהודה

המקרים לא מלאו בו מנוח לבך בגלם. וכה הראים סמלה הוא על מקרי הנוף כמבאר מדבריו, וכדרך שכתב הרמב"ם בתחלת מסאה תורה באמרו שאינו גוף ולא יארכו לו מאורות הגוף. אמנם אין הראים הלאה מבלתי מה שראוי ג"כ להאמין בו י' היומו קמי מכל המקרים אף מן השכליים, כענין ההכמה והרצון השכלי, כי להיותו יתברך בב"ה וכל מדרגות הסמאלים וכללות בעצמותו, אין מקום אללו לשום מקרה שהוא עליו, שפ"כ לא היה כולל הכל בעצמותו: והמקרה מעולל לגוף. כמאמר המורה בראשון פרק ע"ג כי כל גשם פועי ים לו שני מימים מן המקרים, המקרים יביטוהו מלד החמר, ומקרים ישיגוהו מלד זורכו כהמהון האדם והחק, ע"כ. ואפשר שאל המין הראשון ירמוח באמרו מעולל לגוף סולך אחרינו, ובלל דבריו המין השני באמרו שהוא עליו: והאלהים יתברך איננו נבבל ולא מתייחד וכו'. זה ומשך לשיטתו שהמלאים בעלי גשם כמבאר ברביעי סימן ג', ועל כן ידעך דברו לאמר שכל דבר שאין כמו בב"ה רק הוא נבבל ומתייחד אל נבול זה יסוד לו מלה הבורא יתברך, הרי הוא גוף, הואיל וגם המלאים שבתם מונבל ומתייחד בלד מבלתי לז כסם גשמיים כמו שזכרנו. והנה הורה על היותו י' בב"ה מלד מה שחינו גוף כמו שהוכיח, ויש לו יוואל בו מדברי בעל הוכח הלבוש העומד בשיטתו שבהמלאים גשמיים, כשער הימוד פ"ו, ולזה נמשך באמרו שם ס"ו שכל מונבל ים לו חלית, וכל אשר ים לו חלית מתוכר:

פרק ז שהוא ברא הכל. והסם הוא הענין לסם כח ופעולתו ומשעט אלוים בכל רגע ורגע וממס הכל מן העולל הראשון עד קטון שבמשיב שבלך הוא חקים והכנים על הקטום וסדורם בארציהם ונדוים והוא הפתים אוחס מפיד, וכמ"ס הסחיר טנין יבהלון חוסף רוחם יגושון, וברין שידע הכל בידיעת שאין לחמלם ממנס: בבוח שאמר הנוטע און הלא ישמע היוצד עין הלא יביט. וכבר מדבר כוס בשלישי סימן י"א ואמננו כפירוש שם סה שהוא די. ומס שאמר וגם חקך לא יתשיך מתך ככדי שלא חלמד דיו בלח מן הדרון להיות כדון, ושאין הראוח בערך אליו י' רק על ידי אמניו כמו שהוא סבור מ"ו, לכך אמר שאין זה רק כמעטס אנוס, באמנס הוא גושני וחומרי והרואי שבו כשקע בגוף החומר ואינו יכול להרגיש רק דרך המוח והוא משכן הנפש, ומתחת שמונת ובליו לפני ולפנים כדראו כלילי פחותך מעכב עליו כרגש הראוח, אם לא דרך האור אשר לו העוטה קלס ומסירס ויוואי סאור הסופלים על ארץ גשם יורדים דרך העין ולמוסו וממשימס וידיי המוח, ואולם בענינו יתברך לא יתואר שום נדלל דחשך: כי אתה קנית כליותי. כדחת, מלשון קונס שמיים וארץ, ומתאמר שהוא י' כדל וילך כל פרטיים ופרטי פרטיים כדאין שאין עלם ממנו שום דבר קמן ונדול:

פרק ז שלא יכזר מידיעתו יתברך דבר

כי התבאר וכו'. כדמות ראהו זו עשה המורה בשלישי פ"י"א, וסמך אוחס לסמוק זה עלמו העוטע און וגו'. וכבר קדמו לו דברים על ככה בשלישי סימן י"א, באמרו ויראה שמה שאמר דוד ספספה הלאמה העוטע און וגו' וכל מה שאמר במזמור ה' חקרתני ותדע וכו', ע"כ. ומס שאמר גם חקך וגו', אפשר שמון בו אל הפרטיים החמיים שראויים הם לפימקום להתיחסם אל החשך, ואעט"כ לא נעלמו מעיני ידיעתו יתברך:

פרק ח האלהים יתברך וכו'. כלומר עס סיות שמתבאר ידיעתו מכח כרואיו ונשקיימס לו החכמה והיכולת: ופשט"א

פרק ח חיותו יתברך אך לא כחיותו

כי כבר נתקיימה לו החכמה וכו'. כגם שהוכחנו מלימות מהדש אח העולם וחק כל אלה יד כגורו עשהה כחכמה כהוגה ונדעה. ועוד הכבאר בפרק הקודם שהוא יתברך יודע כל דבר קמן ונדול וכו', ס"ס

לו החיות, אך לא כחיותנו הנגדרת בהרגשה ובתנועה, אבל חיות ענינה השכל הנסמך, והיא הוא והוא היא :

פרק ט האלהים חפץ, כי כל הבא ממנו באפשר שיבא הפכו או העדרו, או קודם העת אשר בו או אחריו, ויכלתו על שני הענינים שזה, ואי אפשר שלא יהיה חפץ ישיב היכולת אל אחד מהם מבלתי האחר. ויש לאומר "לומר" (ל"א שיאמר) כי

אוצר נחמד

קול יהודה

ושיעור החיות, אמנם אין לערוך חיותו בערך חיותו מה שאנו ענינים איתו, שאינו רק מה שאנו מרגישים ומתנועעים, וכו' ויבא יסבך נעלה ונשגב ומתנשם מאד מערוך אליו זש. וכבר נתבאר על זש במאמר ב' סימן ב' ובשיעורו מה שסוף די : **פרק ט האלהים חפץ.** כל העשה בשמים ונאמן הכל הוא כהסוף הנסמך, וכבר הברכנו בזה בסימן א' **מאמר א' (עיי"ש) :** כי כל הבא ממנו אפשר שיבא והפכו וכו'. ר"ל כל העשה בעולם נראה להשגשג השגו, או שלא יהיה כלל או שיהיה קודם או הרגע או אחריו, וזה מורה על פעולה השועל, הפועל כפי השגו, וכדבר המורה בה"כ פרק כ"ב בגורם השלישית, באמרו שכל פועל ישועל בזונו האין לא כעש, ישעה פעולות רבות מההלוות : ואי אפשר שלא יהיה החפץ ישיב היכולת אל אחד מהם. כלומר **מאמר שני** אלדדים שיש להשכר ואלשכר בהשכ, ומי ייחד אלו

אם כן תקיימה לו החיות שלא ישייר זה אלגם בלתי חיות : אך לא כחיותנו וכו'. דדברו בשי סימן ב' בלמחר ולס נאמר חיות לא כחיותו היא טעמנו, כי לא בכנו אנהו מעולם חיים כי אס חיות, וכאלו אנו אומרים לא דע מה הוא : הנגדרת וכו'. כי גדר הוא אלגו מרגיש מתמטע : אבל חיות וכו'. אך הו ראי שזמן החיות לשכל נמור בלתי נפרד מעצמותו, כי הכל אחד :

פרק ט בהפכו יתברך ויכלתו

האלהים חפץ כי וכו'. כבר ידעת כי **הדבר** הפועל בטבע, פעולתו מוגבלת אל דבר אחד, והוא מוכרח לפעול פעולתו המיוחדת בכל מקום ובכל זמן אשר ימצאו שם כל ההנחות הגריס

לפעולתו מטעם מוכן ומתרחק ראו, ובכלל שלא יעיקבו מעיק, אמנם הפועל בחפץ, ענינו לפעול כראונו בלתי טבולה אל שום דבר, כמו שכחה המורה בשי פ' כ"ב בגורם השלישית האומרת כי פועל לא יפעל בזונו ורצו לא בטבע, ישעה פעולות מהתחלפות רבות. והנה זאת ראייתו יתב' על היותו חפץ, כי כל הבא משם הוא באפשר שיבא הפכו או שיעדר ולא יהיה כלל או קודם העת וכו', שכן זכר ש' ראשון ושני מה שינופל על חיות ההשקלשות. ובט' ג' הורה על צורך היותו מיוחד הנברא להחדש עצמו ביום הנברא לא לפניו ולא לאחריו. והנה אז יכלתו הישכך על שני הענינים שזה, וצריך עכ"ל להסות היכולת הוא אל פעולה אחד משני הענינים, שיהיה על שני חפץ לכל אשר יתפוק יענו, וז"ל ואי אפשר שלא יהיה יודיה חפץ וכו'. וכבר נבחנו למעלה ש' ג' כי הדרך הזה מההבהדות הוצרכ אל המורה על שם המדברים בראשון ש' ע"ד בדרך החמישי : ויש לאומר שיאמר וכו'. זכור חזכור זה אשר דברו המורה בראשון ש' ג' על דעת המדברים בחאריו יתברך וז"ל, ואומר דר מה שהכל מסכימים עליו ויהשבו שהיו מושכל ושלא ימשכו בו אחרי דברי ביה, וזה לרבעה חארים, הו יחיל על מה שרואה. ואמרו שאלו הענינים הנקיים ושלמיותו אשר מן השקר שיהיה העורל ועבר מהם מואמה וכו', ע"כ. וכבר שהחל שם המורה ובקריס אחרים לפניו ולאחריו להרחיק ענין החארים ממנו יתברך, כי עצמו אחד פשוט ואין ענין נוסף עליו בשום פנים, ואחיה ידעת שטעם בשקמן ס"ו וי"ח כי אחר כונת לב המדברים הן הן הדברים המוחזקים הנה. והנה לרבעה החארים בלתי נמרו ונקפדו בדברי ההכר בשלשה פרקיו אלה הסמוכים. ולהכנים משאול מדרך עמו על אודות החארים הבלה אשר האמנחה על הדרך האחר מרחקה את האדם משלמות האמונה האחרונה ויתברך, וכמו שהשדדל על המורה בראשון ש' ג' ואלך, רצה להקן הענין הזה במה שיאמר כי מדעו יתברך המוזכר ש"ו וסקדם **דברו** עליו בשי סוף סימן ב' בלמחר שהוא יתברך עש החכמה ואין החכמה מדה לו, ע"כ, הוא לבדו מסבין, בפלי שינופל לחארי ויתפוק אל החכמה בפרק זה, כי כעה יאמר שמדעו יתב' הוא מיוחד בגבורתו בעצמתו משמע לכל אחד משני ההפכים, ולא נעטרך לומר שיכלתו על שני הענינים שזה, ומתו כן יאמר שמדעו הקדמון הוא הכנה לכל מדע, ולא נעטרך לומר שהחפץ ישיב היכולת אל אחד מהם מבלתי האחר. כי אמנם מלחו יתברך הכל בדיעתו הפועלת והספייחה לטובה אל כל אשר יתפוק במדעו הקדמון לבדו שהוא עשם כבודו לו זולה. ובשי החכמה יתברך זה ויסיף צירור על הדבר. ומסכים לזה חכב המורה בשי פרק י"ח וז"ל, הדרך השלישית והוא אשר יתברך זה קדמות העולם, להיות כל מה שיהיבצחה החכמה שילא ככר ילא ותכחמו קדומה בעצמו יהיה המחטייב ממנה קדמון, וזה חיותו הלשוני מאל, וזה שאלמנה כמו שהשכל החכמה אשר הייבצה שיהיו בגלגלים השעה לא יותר ולא פחות ולא יותר גדולים ולא יותר קטנים, כן נשכל החכמה ירהייתו אחר אשר לא היה מוזמן קרוב, וככל נמשך אחר תכחמה המדידה אשר יזינה משהנה, אלגם שאלמנה יוכל סכלות גמורה דרך החכמה היחיא ומשפטה, אחר כהכרן ג"כ בדעתה ממשך אחר החכמה והכל **דבר אחד,** ר"ל עצמו וסממנו שאלמנה לא נלמין בחארים, ע"כ. וענין אמרו יש לומר שיאמר וכו', הוא

כלל

